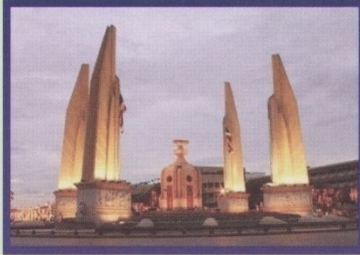

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

อนุญาตให้ตุลาการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๘๕/๒๕๖๑

วันศุกร์ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

อ.พ. ๘๓/๒๕๖๑

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติโอนญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติโอนญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติโอนญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโอนญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดบทบัญญัติกรณีการตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ (เพิ่มหมวด ๒/๑ อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาตรา ๒๓/๑ มาตรา ๒๓/๒ มาตรา ๒๓/๓ มาตรา ๒๓/๔ มาตรา ๒๓/๕ และมาตรา ๒๓/๖)

๑.๒ เหตุผล

โดยปัจจุบันการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้มีการตั้งคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวในการเข้ามาดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรและได้รับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติโอนญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๓ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) กำหนดให้เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับอนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าว (หมวด ๒/๑ อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑.๑) กำหนดให้การตั้งอนุญาตตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือตามความตกลงของคู่พิพาท สามารถตั้งคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรได้ (มาตรา ๒๓/๑)

(๑.๒) กำหนดให้การตั้งคนต่างด้าวผู้อยู่นอกราชอาณาจักรเพื่อที่ทำหน้าที่อนุญาตตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตตุลาการ สามารถขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้ (มาตรา ๒๓/๒)

(๑.๓) กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องด้วยการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตตุลาการออกหนังสือรับรองให้แก่อนุญาตตุลาการ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อทำหน้าที่ในราชอาณาจักรและมีหน้าที่แจ้งให้คนต่างด้าวผู้นั้นทราบถึงความผิดทางอาญา หากอนุญาตตุลาการผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้หากการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการยังไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อนุญาตตุลาการผู้นั้นสามารถขอหนังสือรับรองใหม่ได้ (มาตรา ๒๓/๓)

(๑.๔) กำหนดให้อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้รับหนังสือรับรอง ตามมาตรา ๒๓/๓ มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๒๓/๔)

(๑.๕) กำหนดให้อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวได้รับหนังสือรับรอง ตามมาตรา ๒๓/๓ แล้ว และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร มีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรได้ตามตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยกำหนดให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวมีหน้าที่ออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวผู้นั้น และในระหว่างดำเนินการออกใบอนุญาต อนุญาตตุลาการสามารถทำงานไปพลางก่อนได้ (มาตรา ๒๓/๕)

(๑.๖) กำหนดให้คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๒๓/๖) (ร่างมาตรา ๓)

๑.๔ ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑) การเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชนที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยมีโอกาสในการคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เหมาะสมมากขึ้น รวมทั้งอาจแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาดำเนินการกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ การที่คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นนี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนที่อยู่ในประเทศไทยเลือกใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการมากขึ้นอีกด้วย ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่ประเทศอื่น อันจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของประชาชนได้อีกมาก

๒) การกำหนดให้มีการอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้นั้น จะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๓) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้นซึ่งย่อมจะทำให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับหน่วยงานราชการในประเทศไทยซึ่งทำสัญญาภาครัฐกับหน่วยงานเอกชนและกำหนดให้ใช้การอนุญาโตตุลาการ

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

เป็นวิธีการระงับข้อพิพาท การพัฒนาระบบการอนุญาตโตตุลาการจะทำให้หน่วยงานของรัฐเกิด
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุญาตโตตุลาการมากขึ้น และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาท
ก็จะสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตโตตุลาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ทำการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติ
อนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๗๗ วรรคสอง แล้ว (ดังปรากฏอยู่ในส่วนข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
อนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. หัวข้อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย หน้า - ๑ - ถึง - ๖ -)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ธันวาคม ๒๕๖๑

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายณัฏ ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวกรรณิกา พัศระ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา	ก
ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	๑
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	
- การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	- ๑ -
- หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ	- ๗ -
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	- ๑๙ -
- ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	- ๒๔ -
- ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการ	- ๒๕ -
- อนุญาโตตุลาการในไทยและในต่างประเทศต่างกันอย่างไร	- ๔๓ -
- ขั้นตอนอนุญาโตฯ ก้าวให้ทันอาเซียน	- ๔๘ -
ภาคผนวก :	
- พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕	(๑)
- หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๖๗๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	(๑๗)
- ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	(๑๘)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ.	(๒๑)
- สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย สำนักงานศาลยุติธรรม	(๒๓)
- วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	(๒๗)
- หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง	(๓๐)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดบทบัญญัติกรณีการตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ (เพิ่มหมวด ๒/๑ อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาตรา ๒๓/๑ มาตรา ๒๓/๒ มาตรา ๒๓/๓ มาตรา ๒๓/๔ มาตรา ๒๓/๕ และมาตรา ๒๓/๖)

๑.๒ เหตุผล

โดยปัจจุบันการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้มีการตั้งคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวในการเข้ามาดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรและได้รับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอนุญาตโอนฤชาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยอนุญาตโอนฤชาการ

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ กำหนดให้เพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับอนุญาตโอนฤชาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าว (หมวด ๒/๑ อนุญาตโอนฤชาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๕.๑.๑ กำหนดให้การตั้งอนุญาตโอนฤชาการตามมาตรา ๑๘ หรือตามความตกลงของคู่พิพาท สามารถตั้งคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาตโอนฤชาการในราชอาณาจักรได้ (มาตรา ๒๓/๑)

๕.๑.๒ กำหนดให้การตั้งคนต่างด้าวผู้อยู่นอกราชอาณาจักรที่ทำหน้าที่อนุญาตโอนฤชาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาตโอนฤชาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตโอนฤชาการสามารถขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้ (มาตรา ๒๓/๒)

๕.๑.๓ กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องด้วยการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตโอนฤชาการออกหนังสือรับรองให้แก่อนุญาตโอนฤชาการ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อทำหน้าที่ในราชอาณาจักรและมีหน้าที่แจ้งให้คนต่างด้าวผู้นั้นทราบถึงความผิดทางอาญา หากอนุญาตโอนฤชาการผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโอนฤชาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้ หากการดำเนินการทางอนุญาตใดตุลาการยังไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อนุญาตใดตุลาการผู้นั้น สามารถขอหนังสือรับรองใหม่ได้ (มาตรา ๒๓/๓)

๕.๑.๔ กำหนดให้อนุญาตใดตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวและได้รับหนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๒๓/๔)

๕.๑.๕ กำหนดให้อนุญาตใดตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวได้รับหนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ แล้ว และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร มีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรได้ ตามตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยกำหนดให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวมีหน้าที่ออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาตใดตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวนั้น และในระหว่างดำเนินการออกใบอนุญาต อนุญาตใดตุลาการสามารถทำงานไปพลางก่อนได้ (มาตรา ๒๓/๕)

๕.๑.๖ กำหนดให้คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนในการดำเนินการทางอนุญาตใดตุลาการในราชอาณาจักรได้ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒/๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (มาตรา ๒๓/๖) (ร่างมาตรา ๓)

“มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๒/๑ อนุญาตใดตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาตรา ๒๓/๑ มาตรา ๒๓/๒ มาตรา ๒๓/๓ มาตรา ๒๓/๔ มาตรา ๒๓/๕ และมาตรา ๒๓/๖ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาตใดตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

หมวด ๒/๑

อนุญาตใดตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว

มาตรา ๒๓/๑ คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาตใดตุลาการคนเดียวหรือหลายคน เพื่อดำเนินการทางอนุญาตใดตุลาการในราชอาณาจักรได้

ในกรณีที่มีการตั้งอนุญาตใดตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือมีการตั้งอนุญาตใดตุลาการตามความตกลงของคู่พิพาท อาจมีการตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาตใดตุลาการก็ได้

มาตรา ๒๓/๒ ในกรณีที่มีการตั้งคนต่างด้าวผู้อยู่นอกราชอาณาจักรทำหน้าที่อนุญาตใดตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาตใดตุลาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาท

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตใดตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

มาตรา ๒๓/๖ ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรคู่พิพาทอาจตั้ง
คนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจคนเดียวหรือหลายคนเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้และให้นำบทบัญญัติ
ในหมวดนี้มาใช้บังคับแก่ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวโดยอนุโลม”

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

โดยที่ปัจจุบันมีการทำธุรกรรมทางการค้าและก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยมักพบปัญหาและอุปสรรคในกรณีที่ คู่พิพาทประสงค์จะให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย อาจไม่สามารถทำได้และอาจต้องผ่านกระบวนการการขออนุญาตตามกฎหมายหลายประการ หากมีการอนุญาต ให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจว่าต่างแก่ต่างในชั้นอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยได้ จะทำให้ การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศไทยทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการ พัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยเป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็น ศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ นอกจากนี้ ยังขาดบทบัญญัติที่ใช้แยกแยะ การบังคับกฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการกับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่ทำภายในประเทศกับที่ ทำในประเทศอื่น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น^๑ จึงต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง แนวทางการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ผ่านการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังนี้^๒

๒.๑ วิธีในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑.๑ รับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงาน กระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์สำนักงาน

* เรียบเรียงโดย นางสาวกรรณิกา พัศระ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย

^๑ บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

^๒ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น หรือเว็บไซต์สำนักกฎหมาย และวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย

๒.๑.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

๒.๑.๓ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานอื่นจากหนังสือสอบถามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๒ จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๒.๑ รับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงาน กระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น หรือเว็บไซต์สำนักกฎหมาย และวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ระยะเวลา ๑๕ วัน

จำนวนผู้แสดงความคิดเห็นทั้งสิ้น ๓๓ คน

- ประเด็นที่ ๑ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ประเด็นที่ ๒ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ประเด็นที่ ๓ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๒.๒.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC และสหภาพนายความ

ผลปรากฏว่า ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒.๒.๓ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานอื่นจากหนังสือสอบถามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความเห็น ดังนี้

๑. กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศไม่มีข้อขัดข้องต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เนื่องจากจะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย

๒. กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วยืนยันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอกฎหมายต่อไป

๓. กรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางานได้พิจารณาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วเห็นว่าไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าวแต่อย่างใด

๔. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้วยืนยันและเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

๒.๓ พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC และสหภาพนายความ

๒.๔ ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ การเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร

ผลการรับฟัง เห็นด้วย ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ไม่เห็นด้วย ไม่มี

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรคู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้

ผลการรับฟัง เห็นด้วย ๓๓ คน ไม่เห็นด้วย ไม่มี

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นและคำชี้แจงเหตุผล รายประเด็น

ประเด็นที่ ๑ การเปิดโอกาสให้แก่คนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร
ความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นที่ ๑

แม้ว่าการเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย จะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอนุญาโตตุลาการ ให้แพร่หลายมากขึ้นก็ตาม แต่การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการรับรอง สามารถเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้รับอนุญาตให้ทำงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญได้นั้น จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ เนื่องจากการเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรและการเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว และยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองอยู่เช่นเดิม ในข้อนี้ปัจจุบันคนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้แต่ไม่สะดวกนัก เนื่องจากต้องดำเนินการหลายประการ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม อันจะมีส่วนช่วยประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการในภูมิภาคต่อไปและจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรคู่พิพาท อาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้

ความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นที่ ๒

ตามร่างมาตรา ๒๓/๖ ที่กำหนดให้ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจคนเดียวหรือหลายคนเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้นั้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจของคู่ความดังกล่าวอาจมีลักษณะเป็นการประกอบวิชาชีพตามความหมายของการประกอบวิชาชีพทนายความ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ และข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความก็ตาม แต่ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคู่ความซึ่งมิใช่ทนายความ สามารถดำเนินการยื่นข้อเรียกร้อง คำคัดค้าน รวมถึงการเสนอพยานหลักฐานและการซักถามพยานในการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากเป็นชั้นพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีความแตกต่างกับชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวจึงไม่ได้อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพทนายความ

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตรากฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

ผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตราพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. มีดังนี้^๔

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ด้านเศรษฐกิจ

เชิงบวก : ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักร ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงน่าจะส่งผลดีในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : สำนักอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน อนุญาตโตตุลาการ และนายความ

เชิงลบ ไม่มีผลกระทบ

ด้านสังคม

เชิงบวก : การอนุญาตให้อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรนั้น จะทำให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาตโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : สำนักอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน อนุญาตโตตุลาการ และนายความ

เชิงลบ : ไม่มีผลกระทบ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ : ไม่มี

^๔ หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ด้านงบประมาณ

เชิงบวก ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการอนุญาตให้อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรได้นั้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศของประเทศไทย

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก : สำนักอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน อนุญาตโตตุลาการ และนายความ

เชิงลบ : ไม่มีผลกระทบ

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ : ไม่มี

๔. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

สำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ <http://lawsurvey.coj.go.th> เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> และเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

๕. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นควรยืนยันตามร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๖. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ.....สำนักงานศาลยุติธรรม.....

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

โดยที่ปัจจุบันมีการทำธุรกรรมทางการค้าและก่อให้เกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่มมากขึ้น การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรมักพบปัญหาและอุปสรรคในกรณีที่คู่พิพาทประสงค์จะให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยอาจไม่สามารถทำได้ และอาจต้องผ่านกระบวนการการขออนุญาตตามกฎหมายหลายประการ หากมีการอนุญาตให้อนุญาโตตุลาการ หรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ จะทำให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร ทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทย สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้มีการตั้งคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวในการเข้ามาดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรและได้รับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

จัดทำร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

หากไม่มีภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

หากไม่มีภารกิจตามกฎหมายฉบับนี้ อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทยยังต้องผ่านกระบวนการการขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองซึ่งไม่สะดวกนัก เนื่องจากต้องดำเนินการหลายประการ

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

มีอีกทางเลือกหนึ่ง คือ ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้ศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงานมีอำนาจครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับ SMART Visa ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน แต่การดำเนินการออกหลักเกณฑ์คุณสมบัติและสิทธิประโยชน์ภายใต้การตรวจลงตรา (SMART Visa) ยังไม่มีความชัดเจน

๑.๔ มาตรการที่บรรลุลักษณะประสงคของการกิจคืออะไร

มาตรการตามร่างกฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้คู่พิพาท หรือการตั้งอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือตามความตกลงของคู่พิพาท อาจตั้งคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้

(๒) กำหนดให้คนต่างด้าวที่ทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ อาจขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการ หรือหน่วยงานดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้

(๓) กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการออกหนังสือรับรองให้แก่อนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว เพื่อทำหน้าที่ในราชอาณาจักร และแจ้งให้คนต่างด้าวผู้นั้นทราบถึงความรับผิดชอบทางอาญา หากอนุญาโตตุลาการผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้ ในกรณีที่การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการยังไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อนุญาโตตุลาการผู้นั้นอาจขอหนังสือรับรองใหม่ได้

(๔) กำหนดให้อนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว โดยกรณีของคนต่างด้าว ผู้อยู่นอกราชอาณาจักรและได้รับหนังสือรับรองแล้ว มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่กำหนด และมีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรได้ ตามตำแหน่งหน้าที่ของตน โดยให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว และในระหว่างนั้นให้ทำงานไปพลางก่อนได้

(๕) กำหนดให้คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒/๑ นี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่...) พ.ศ. มีสาระสำคัญ คือ เป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของการกิจคืออะไร

คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้น ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจที่เป็นคนต่างด้าวได้รับความสะดวกขึ้นกว่าเดิม เป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการในภูมิภาคนี้

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

ไม่มี

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ และเมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุนและความคล่องตัวแล้ว ภารกิจตามร่างกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะ จึงไม่อาจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเต็มตัวได้

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่ อย่างไร

ภารกิจนี้ไม่อาจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเต็มตัวได้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม การอำนวยความสะดวกดังกล่าวจำเป็นต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ซึ่งควบคุมดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ การอนุญาโตตุลาการและการระงับข้อพิพาททางเลือกเป็นพันธกิจที่สำคัญของสำนักงานศาลยุติธรรมอยู่แล้ว จึงเหมาะสมที่ปฏิบัติภารกิจนี้ให้ลุล่วงไป

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ภารกิจนี้จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นหากได้รับความร่วมมือจากสถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สถาบันอนุญาโตตุลาการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) รวมถึงสถาบันอนุญาโตตุลาการแห่งอื่น เนื่องจากจะได้ร่วมกันสร้างระบบอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้เข้มแข็งขึ้น

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนี้มีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

- หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่อง การพิจารณาพิพากษาคดี
- หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรม
- ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรม
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรม
- แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรม

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

เนื่องจากพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม จึงต้องบัญญัติเป็นกฎหมายให้ชัดเจน อีกทั้งร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้ศูนย์บริการวีซ่าและใบอนุญาตทำงานมีอำนาจครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับ SMART Visa ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการออกหลักเกณฑ์คุณสมบัติและสิทธิประโยชน์ภายใต้การตรวจลงตรา (SMART Visa) ดังนั้น การทำภารกิจดังกล่าวนี้จึงไม่อาจใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

พระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม โดยอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งต้องบัญญัติเป็นกฎหมายให้ชัดเจน ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุที่ไม่อาจดำเนินการด้วยมาตรการทางบริหารเพียงอย่างเดียวได้

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักร ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทย ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงน่าจะส่งผลดีในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายนี้ในขณะนี้

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นเรื่องของกฏบัญญัติกฎหมายให้เกิดความชัดเจน และอำนวยความสะดวกให้แก่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย จึงไม่มีความจำเป็นใดที่ต้องทยอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป

ทยอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....

ใช้บังคับเป็นบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด.....

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม(ข้ามไปข้อ ๓.๗)

กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘)

ส่งเสริม

ระบบผสม

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เพื่อการอนุญาตอุตสาหกรรมมีความชัดเจนในทางปฏิบัติ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

ไม่ใช้ระบบอนุญาต

๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบการอนุมัติ การอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็น
การควบคุม

๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็น อย่างไร.....

๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุญาตหรือไม่.....
อย่างไร.....

๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่.....

๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร

๓.๗.๖ มีการต่ออายุการอนุญาตหรือไม่.....

มีการตรวจสอบก่อนการต่อใบอนุญาตหรือไม่.....

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

ไม่มีการใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไร

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจเข้าซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี
หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่.....

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ.....

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาท
โดยวิธีอนุญาตอุตสาหกรรมออกหนังสือรับรองเพื่อให้อนุญาตอุตสาหกรรมซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่ได้ และให้มี
หนังสือแจ้งการรับรองดังกล่าวไปยังนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว จึงทำให้
นายทะเบียนไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการอนุญาตทำงาน (Work Permit) ได้

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา

โทษทางปกครอง

ระบบผสม

ไม่มีการกำหนดโทษ

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน หรือไม่
ร่างกฎหมายนี้ไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกัน
หรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่
ไม่มี

5. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการใช้บังคับกฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง ได้แก่
สำนักงานอนุญาโตตุลาการ..สำนักงานศาลยุติธรรม..กระทรวงการต่างประเทศ..สถาบันอนุญาโตตุลาการ
กระทรวงยุติธรรม..ทนายความ..และกระทรวงแรงงาน

ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย.....

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจ

- เชิงบวก

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าว
เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการ
ทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย
ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบ
การอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการ
ในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้
ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงน่าจะส่งผลดีในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก สำนักงานอนุญาโตตุลาการ..สำนักงานศาลยุติธรรม..กระทรวง
การต่างประเทศ..สถาบันอนุญาโตตุลาการ..กระทรวงยุติธรรม..กระทรวงแรงงาน..อนุญาโตตุลาการ
และทนายความ

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

ด้านสังคม

- เชิงบวก

การอนุญาตให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าว
ทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรนั้น
จะทำให้ได้รับความสะดวกมากขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและ
ช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก สำนักอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวง
การต่างประเทศ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน อนุญาตโตตุลาการ
และทนายความ

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

ด้านงบประมาณ

- เชิงบวก

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการอนุญาตให้อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทน
คู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทาง
อนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรได้นั้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศของ
ประเทศไทย

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก สำนักอนุญาตโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวง
การต่างประเทศ สถาบันอนุญาตโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน อนุญาตโตตุลาการ
และทนายความ

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ไม่มี

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

การเปิดโอกาสให้อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็น
คนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการ
ในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชนที่ดำเนินการอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศ
ในประเทศไทยมีโอกาสในการคัดเลือกอนุญาตโตตุลาการที่เหมาะสมมากขึ้น รวมทั้งอาจแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจ
ซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาดำเนินการกระบวนการอนุญาตโตตุลาการในประเทศไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้
การที่คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นนี้ย่อมส่งผลให้
ประชาชนที่อยู่ในประเทศไทยเลือกใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ดำเนินการอนุญาตโตตุลาการมากขึ้นอีกด้วย
ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการที่ประเทศอื่น อันจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของ
ประชาชนได้อีกมาก

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

การกำหนดให้มีการอนุญาตให้อนุญาตอุตสาหกรรมหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาท ซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตอุตสาหกรรมและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตอุตสาหกรรม ในราชอาณาจักรได้นั้น จะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาตอุตสาหกรรมไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตอุตสาหกรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาตอุตสาหกรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้นซึ่งย่อมจะทำให้นักลงทุนต่างชาติให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาตอุตสาหกรรมในประเทศไทยแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาตอุตสาหกรรมในประเทศให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับหน่วยงานราชการในประเทศไทย ซึ่งทำสัญญาภาครัฐกับหน่วยงานเอกชนและกำหนดให้ใช้การอนุญาตอุตสาหกรรมเป็นวิธีการระงับข้อพิพาท การพัฒนาระบบการอนุญาตอุตสาหกรรมจะทำให้หน่วยงานของรัฐเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุญาตอุตสาหกรรมมากขึ้นและในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาทก็จะสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่
ไม่มี

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

มีความคุ้มค่าในแง่ของงบประมาณที่ต้องใช้ เนื่องจากเป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย เป็นการพัฒนาระบบการอนุญาตอุตสาหกรรมในไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตอุตสาหกรรมระหว่างประเทศในภูมิภาคได้

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

สำนักงานศาลยุติธรรมมีความพร้อมในการดำเนินการได้ทันทีเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ดังนี้

(๑) ด้านการออกกฎหมายลำดับรอง

ไม่มีการออกกฎหมายลำดับรอง

(๒) ด้านการประชาสัมพันธ์

จัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนโดยทั่วไปทราบ ตลอดจนเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานศาลยุติธรรม

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้

ไม่มี

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี

ไม่มี

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย
โดยเป็นงบดำเนินการจำนวน และงบลงทุนจำนวน

๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร

ไม่มีผลเป็นการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย จัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนโดยทั่วไปทราบ ตลอดจนเผยแพร่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานศาลยุติธรรม เช่น ทางเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม และกองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม www.jla.coj.go.th และ www.coj.go.th และเมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะมีหนังสือเวียนถึงส่วนราชการต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจในภาพรวม และบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การอนุญาตตุลาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

มี เช่น สถาบันอนุญาตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

มี เช่น สถาบันอนุญาตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม สภาคอการค้าแห่งประเทศไทย สถาบันอนุญาตตุลาการของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง แต่แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด

ไม่มี

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมอย่างไร ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีการกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาท

โดยวิธีอนุญาตตุลาการออกหนังสือรับรองเพื่อให้อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่ได้ และให้มีหนังสือแจ้งการรับรองดังกล่าวไปยังนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว จึงทำให้นายทะเบียนไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการอนุญาตทำงาน (Work Permit) ได้ เว้นแต่มีความจำเป็นที่เป็นชาวต่างด้าวในประเทศที่กำหนดไว้ให้ต้องมีการตรวจสอบเป็นการเฉพาะ

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร

ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๙ การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่

ไม่มีการออกกฎหมายลำดับรอง

ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

ไม่มี

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่ประชาชนเกินสมควรอย่างไร

ไม่มี

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น

ไม่มีการรับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้การตรากฎหมายของศาลยุติธรรมสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการออกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและได้แจ้งการประกาศดังกล่าวให้ผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม และบุคคลทั่วไปทราบ

หน่วยงานภาครัฐ

(๑) เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ กระทรวงยุติธรรมได้นัดประชุมหารือร่างพระราชบัญญัติ อนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม ตามคำสั่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิชณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยที่ประชุมเห็นพ้องร่วมกันทุกประการ

(๒) สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุม รับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงาน ศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมี ผู้เข้าร่วมรับฟังความคิดเห็นประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนจาก สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบัน อนุญาตตุลาการ THAC และสหภาพนายความ โดยหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นเห็นด้วยกับ หลักการของร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ของสำนักงานศาลยุติธรรม ที่สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และมีข้อเสนอแนะบางประการ

ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

- ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ
- ประชาชนทั่วไป

(๑) สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์ สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความเห็น หรือเว็บไซต์สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ได้ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

องค์กรอื่น ได้แก่.....

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ อนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และได้ดำเนินการเปิดเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ สำนักงานศาลยุติธรรม www.coj.go.th และเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม www.jla.coj.go.th หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นทางกฎหมาย เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็นและเสนอมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

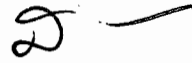
- จัดทำ
- ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

- วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น
- จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละเรื่อง
- พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น
- ประเด็นที่มีการแสดงความเห็น
- ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
- คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

จัดทำร่างกฎหมาย ปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นแนบท้าย

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่อง
ต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

(นายสรารุช เบญจกุล)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

วันที่ 24 ต.ค. 2561

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

ส่วนพัฒนากฎหมาย

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑

โทรสาร ๐ ๒๕๑๒ ๘๔๗๑

เรื่องเสร็จที่ ๑๔๒๗/๒๕๖๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๒๒๑๓ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้พิจารณาในประเด็นปัญหาและความสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และให้ความเห็นของสำนักงานอัยการสูงสุดไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย) ผู้แทนกระทรวงแรงงาน (กรมการจัดหางาน) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานกิจการยุติธรรม) ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง) ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

สำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑.๑ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ที่ทำภายในประเทศ เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๖ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ ให้ใช้บังคับทุกที่ไม่ว่าการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้นที่ใด (เพิ่มมาตรา ๔/๑)

๑.๒ เพิ่มพินัยямคำว่า “การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕)

๑.๓ เพิ่มประธานศาลฎีกาให้เป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัตินี้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐)

๑.๔ กำหนดเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย (เพิ่มมาตรา ๓๓/๑)

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หน่วยงานที่เห็นชอบ มีดังต่อไปนี้

(๑) กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย ในกรณีที่คู่พิพาทประสงค์จะให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจว่าต่างก้ำต่างในชั้นอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยได้ จะทำให้การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศไทยทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับ และช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาการอนุญาโตตุลาการไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับสากล ซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น จึงเห็นสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

(๒) กระทรวงการต่างประเทศไม่มีข้อขัดข้องต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากจะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย

(๓) กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้ว ไม่มีข้อขัดข้องต่อการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๗/๑ ตามร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ดังกล่าว เนื่องจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาปฏิบัติหน้าที่และการอนุญาตทำงานของอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยก็ได้เปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้อยู่แล้ว นอกจากนั้น การกำหนดเพิ่มเติมมาตราดังกล่าว ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับรองการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศนั้น จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยและกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย

(๔) กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๕) กระทรวงแรงงานพิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศไทยทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ จึงเห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๖) กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๗) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. เพื่อเป็นการรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติ ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย ให้ได้รับอนุญาต อยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญตามตำแหน่ง หน้าที่ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการทำงาน ของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งจะทำให้การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศไทยมีความชัดเจนและทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการส่งเสริม การพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้กระบวนการ อนุญาโตตุลาการไทยเป็นที่ยอมรับและสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของอนุญาโตตุลาการ ระหว่างประเทศในภูมิภาคต่อไป

(๘) สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นชอบกับร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ เป็นที่ยอมรับของนักลงทุนต่างชาติ และช่วยส่งเสริมให้มีพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย สู่อการเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ร่างนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในประเด็นการสร้าง ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

(๙) สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

(๑๐) ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าโดยหลักการแล้ว การเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจ ดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่ในประเทศได้สะดวกมากขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชน มีโอกาสในการคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เหมาะสม และแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจเข้ามาดำเนิน กระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการได้สะดวกยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการเสริมความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน ต่างชาติต่อไทย รวมทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการของไทยให้เป็นที่ยอมรับ และพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคอีกด้วย นับว่ามีเหตุผล จึงให้ความเห็นชอบเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณา

๒.๒ หน่วยงานที่เห็นชอบและมีข้อสังเกต มีดังต่อไปนี้

(๑) สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของร่าง พระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเมื่อสำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการแก้ไขร่างมาตรา ๓๓/๑ โดยปรับเปลี่ยนจากหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับรองการดำเนินการอนุญาโตตุลาการ ระหว่างประเทศให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา เป็นให้เป็นไปตามที่กำหนดใน พระราชกฤษฎีกา เพื่อให้การรับรองการดำเนินการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศสามารถทำได้ ในรูปแบบของคณะกรรมการ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้หลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา ร่วมตัดสินใจได้นั้น สำนักงานอัยการสูงสุดไม่มีข้อขัดข้องในการแก้ไขดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการ แก้ไขร่างมาตรา ๓๓/๑ ดังกล่าวแล้ว จึงอาจต้องพิจารณาว่าตามร่างมาตรา ๑๐ ที่แก้ไขให้ ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินั้นยังคงมีความจำเป็นอยู่หรือไม่

(๒) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการกำหนดกระบวนการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ และการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นชาวต่างชาติในการดำเนินกระบวนการดังกล่าว นั้น ปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาโตตุลาการให้คนต่างด้าวเข้ามาทำงานอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยหลายฉบับ เช่น พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ รวมทั้งมีกฎหมายลำดับรองและระเบียบปฏิบัติในการดำเนินการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศไว้แล้ว ดังนั้น การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดกระบวนการและการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นชาวต่างชาติในประเทศไทย จำเป็นต้องพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อให้การดำเนินกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกัน

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้ว เห็นว่าร่างดังกล่าวมีหลักการสำคัญเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวในราชอาณาจักร และมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของของคนต่างด้าว จึงสมควรกำหนดรายละเอียดในเรื่องนี้ให้ชัดเจน โดยเพิ่มเป็นหมวด ๒/๑ อนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว และกำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๓.๑ ร่างมาตรา ๒๓/๑ กำหนดให้คู่พิพาท หรือการตั้งอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือตามความตกลงของคู่พิพาท อาจตั้งคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้

๓.๒ ร่างมาตรา ๒๓/๒ กำหนดให้คนต่างด้าวที่ทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ อาจขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของของคนต่างด้าว

๓.๓ ร่างมาตรา ๒๓/๓ กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการออกหนังสือรับรองให้อนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๓/๔ และมาตรา ๒๓/๕ และแจ้งให้คนต่างด้าวผู้นั้นทราบถึงความรับผิดชอบทางอาญา หากอนุญาโตตุลาการผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้ ในกรณีที่การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการยังไม่แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด อนุญาโตตุลาการผู้นั้นอาจขอหนังสือรับรองใหม่ได้

๓.๔ ร่างมาตรา ๒๓/๔ กำหนดให้คนต่างด้าวที่จะทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยในกรณีของอนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวผู้อยู่นอกราชอาณาจักรและได้รับหนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ แล้ว มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้ตามระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือรับรองแต่ไม่เกินระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

๓.๕ ร่างมาตรา ๒๓/๕ กำหนดให้คนต่างด้าวที่จะทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว โดยให้อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับหนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร มีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรตามตำแหน่งหน้าที่ของตน โดยให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว และในระหว่างนั้นให้อนุญาตโตตุลาการดังกล่าวทำงานไปพลางก่อนได้

๓.๖ ร่างมาตรา ๒๓/๖ กำหนดให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒/๑ อนุญาตโตตุลาการ ซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาใช้บังคับแก่ผู้รับมอบอำนาจที่คู่พิพาทตั้งให้ดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการแทนตนด้วย นอกจากนี้ ได้ตัดหลักการของร่างฯ ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ ดังนี้

๑) ร่างมาตรา ๓ เดิม ขอบเขตการบังคับใช้ (เพิ่มมาตรา ๔/๑) ตัดหลักการที่กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการที่ทำภายในประเทศ เว้นแต่บทบัญญัติมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๖ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ ให้ใช้บังคับทุกที่ไม่ว่าการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการจะทำขึ้นที่ใด ออก เนื่องจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับกับการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการที่ทำทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

๒) ร่างมาตรา ๔ เดิม การเพิ่มบทนิยามคำว่า “การดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศ” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕) ตัดการกำหนดบทนิยามและความหมายของบทนิยามคำว่า “การดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการระหว่างประเทศ” ออก เนื่องจากคณะกรรมการฯ เห็นว่าการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในกรณีดังกล่าว อาจไม่มีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

๓) ร่างมาตรา ๕ เดิม การเพิ่มประธานศาลฎีกาให้เป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัตินี้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐) ตัดการกำหนดให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้รักษาการออก เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประธานศาลฎีกาต้องดำเนินการใด ๆ และเป็นไปตามข้อสังเกตของสำนักงานอัยการสูงสุด

นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงถ้อยคำในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ และร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนต่างด้าวที่จะทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจในราชอาณาจักร อันทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการตั้งอนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการได้มากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๖๑

ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑) การเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาท ซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชนที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ในประเทศไทยมีโอกาสในการคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เหมาะสมมากขึ้น รวมทั้งอาจแต่งตั้งผู้รับมอบ อำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาดำเนินการกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยได้สะดวกขึ้น นอกจากนี้ การที่คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้สะดวก มากขึ้นนี้ย่อมส่งผลให้ประชาชนที่อยู่ในประเทศไทยเลือกใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ดำเนินการ อนุญาโตตุลาการมากขึ้นอีกด้วย ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการที่ประเทศอื่น อันจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของประชาชนได้อีกมาก

๒) การกำหนดให้มีการอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาท ซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ในราชอาณาจักรได้นั้น จะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย อีกทั้ง เป็นการพัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๓) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้นซึ่งย่อมจะทำให้ให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบ การอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศ ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับหน่วยงานราชการในประเทศไทยซึ่งทำ สัญญาภาครัฐกับหน่วยงานเอกชนและกำหนดให้ใช้การอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาท การพัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการจะทำให้หน่วยงานของรัฐเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ อนุญาโตตุลาการมากขึ้น และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาทก็จะสามารถดำเนินกระบวนการ พิจารณาอนุญาโตตุลาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการ*

ในทางปฏิบัติของนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มีวิธีการระงับข้อพิพาททางแพ่งอยู่ ๓ วิธี คือ การประนีประนอมยอมความ การฟ้องคดีต่อศาล และการอนุญาโตตุลาการ แต่วิธีการระงับข้อพิพาทที่ได้รับความนิยมใช้กันในปัจจุบันโดยเฉพาะในการระงับข้อพิพาททางธุรกิจระหว่างประเทศ คือ การอนุญาโตตุลาการ อย่างไรก็ตาม ทั้งที่การอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่เริ่มมีความสำคัญมากขึ้นแต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติของประเทศไทย เนื่องจากความซับซ้อนและความไม่คุ้นเคยของนักธุรกิจและนักกฎหมายส่วนใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพ ลักษณะ หลักเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ของการอนุญาโตตุลาการ ดังจะกล่าวต่อไป

๑. ความหมาย ลักษณะ ประเภท และข้อดีของการอนุญาโตตุลาการ

๑.๑ ความหมายของการอนุญาโตตุลาการ

การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) เป็นการระงับข้อพิพาททางแพ่งที่คู่กรณีตกลงกัน เสนอข้อพิพาทของตนที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้บุคคลภายนอกซึ่งเรียกว่าอนุญาโตตุลาการ ให้ทำการพิจารณาชี้ขาดโดยมีกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและคู่กรณีผูกพันที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการโดยตรง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๐ - ๒๒๐ และ มาตรา ๒๒๒ ซึ่งเป็นเรื่องการอนุญาโตตุลาการในศาล และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาโตตุลาการนอกศาล แต่กฎหมายที่ใช้ในทางปฏิบัติคือ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพราะหากมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้วในทางปฏิบัติย่อมเป็นการยากที่คู่กรณีจะตกลงกันให้นำคดีไปให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาด โดยกฎหมายนี้ใช้กับการอนุญาโตตุลาการข้อพิพาทภายในประเทศและระหว่างประเทศที่ทำขึ้นในประเทศไทย และการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในประเทศไทยและที่ทำขึ้นในต่างประเทศ

นอกจากกฎหมายภายในแล้วประเทศไทยก็ผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศในกรณีที่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ เช่น ต้องมีการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คือ อนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๕๘ (The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitration Awards , ๑๙๕๘) ซึ่งทำขึ้น ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมักเรียกกันว่า อนุสัญญานิวยอร์ก อนุสัญญานิวยอร์กมีหลักการให้ประเทศภาคียอมรับและบังคับตามสัญญา

* ที่มา : สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, จาก <http://thac.or.th/2015/01/13/thac-article-001/>

อนุญาโตตุลาการต่างประเทศและยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ซึ่งเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศที่มีอยู่จากการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศเดิม คือ อนุสัญญาเจนีวา เช่น เรื่องการพิสูจน์ กล่าวคือ ในอนุสัญญาเจนีวาผู้ที่จะขอให้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศต้องพิสูจน์ว่า คำชี้ขาดนั้นสมบูรณ์ไม่บกพร่อง ศาลหรือองค์กรที่บังคับตามคำชี้ขาดจึงจะบังคับตามคำชี้ขาดให้ แต่ใน อนุสัญญานิวยอร์กนั้น คู่กรณีฝ่ายที่บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศเพียงแต่เสนอ คำชี้ขาดต่อศาลหรือองค์กรที่จะบังคับตามคำชี้ขาดพร้อมทั้งพยานหลักฐานที่อนุสัญญากำหนดไว้ ส่วนการพิสูจน์ว่าคำชี้ขาดไม่สมบูรณ์ใช้บังคับไม่ได้นั้นตกอยู่แก่คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ประสงค์จะให้มีการ บังคับตามคำชี้ขาดนั้น และถ้าพิสูจน์ได้ตามที่กล่าวอ้างศาลหรือองค์กรดังกล่าวก็จะไม่บังคับตาม คำชี้ขาดนั้นแต่ถ้าไม่มีการพิสูจน์หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าคำชี้ขาดไม่สมบูรณ์หรือบกพร่องด้วยประการใด ๆ ศาลหรือองค์กรดังกล่าวนั้นก็ต้องบังคับตามคำชี้ขาดให้

๑.๒ ลักษณะของการอนุญาโตตุลาการ

สำหรับลักษณะหรือหลักเกณฑ์ของการอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะดำเนินการโดย อนุญาโตตุลาการที่คู่กรณีตั้งกันเอง หรือโดยสถาบันอนุญาโตตุลาการ ก็มีรายละเอียดส่วนใหญ่ เช่นเดียวกัน ดังนี้

(๑) สัญญาอนุญาโตตุลาการ

การอนุญาโตตุลาการมีลักษณะที่สำคัญส่วนหนึ่งเป็นสัญญา เช่น ในการระงับ ข้อพิพาททางแพ่งโดยการอนุญาโตตุลาการจะเกิดจากสัญญาระหว่างคู่กรณีเสมอ มิได้เกิดจากบทบัญญัติ ของกฎหมายที่บังคับให้คู่กรณีต้องใช้วิธีการระงับข้อพิพาทชนิดนี้ ถ้าคู่กรณีพิพาทมิได้ตกลงกันให้ระงับ ข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการ แม้จะมีการดำเนินการในการอนุญาโตตุลาการไปจนเสร็จสิ้น และมีการ ทำคำชี้ขาดแล้ว คำชี้ขาดดังกล่าวก็ใช้บังคับไม่ได้ เพราะไม่มีสัญญาอนุญาโตตุลาการที่ให้อำนาจ อนุญาโตตุลาการที่จะระงับข้อพิพาทและทำคำชี้ขาดนั้น

นอกจากนั้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีในขณะที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการ อยู่ก็มีลักษณะเกี่ยวข้องกับสัญญาและแม้กระทั่งการสิ้นสุดของการอนุญาโตตุลาการในบางกรณีก็เกิด จากสัญญาด้วย

(๒) อนุญาโตตุลาการ

ในการอนุญาโตตุลาการนั้นต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของ คู่กรณีพิพาท ซึ่งเรียกว่าอนุญาโตตุลาการ โดยอนุญาโตตุลาการนั้น เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก คนเดียวหรือหลายคนที่คู่กรณีพิพาทหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมาย แต่งตั้งเพื่อให้เป็นคนกลางและทำ หน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของคู่กรณี

ดังนั้น อนุญาโตตุลาการจึงมีบทบาทมากในวิธีการระงับข้อพิพาทนี้ และความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการอนุญาโตตุลาการนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลดังกล่าว

(๓) วิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ

ในการทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการนั้น อนุญาโตตุลาการต้องพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทจากพยานหลักฐานของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายและอนุญาโตตุลาการอาจหาพยานหลักฐานเองในกรณีที่จำเป็นเพื่อการชี้ขาดตัดสินข้อพิพาทโดยต้องมีวิธีพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทซึ่งเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการหากคู่กรณีเลือกใช้บริการสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทของตน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ให้โอกาสคู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันในการเสนอพยานหลักฐานเพื่อประกอบข้ออ้างและข้อโต้แย้งของคู่กรณีแต่ละฝ่าย

(๔) การทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

หลังจากที่อนุญาโตตุลาการพิจารณาข้อพิพาทและพยานหลักฐานของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายและพยานหลักฐานที่อนุญาโตตุลาการอาจดำเนินการให้มีขึ้นเองเรียบร้อยแล้วก็ต้องทำการตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทซึ่งเรียกว่าคำชี้ขาดซึ่งทำเป็นหนังสือระบุข้อความให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำการ ไม่กระทำการ เช่น ชำระหนี้ เช่นเดียวกับคำพิพากษาของศาล

๑.๓ ประเภทของการอนุญาโตตุลาการ

การอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยนั้นสามารถแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้

๑) แบ่งตามขั้นตอนของข้อพิพาทที่อยู่ในการพิจารณาในศาลหรือนอกศาล

(๑) การอนุญาโตตุลาการในศาล คือ การอนุญาโตตุลาการข้อพิพาทที่เป็นคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นโดยคู่ความตกลงกันให้มีอนุญาโตตุลาการชี้ขาดได้ โดยความเห็นชอบของศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๑๐ - ๒๒๐ และ ๒๒๒)

(๒) การอนุญาโตตุลาการนอกศาล คือ การอนุญาโตตุลาการข้อพิพาทที่คู่กรณีตกลงกันเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาดโดยไม่ได้ฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งอาจตกลงกันได้ล่วงหน้าก่อนมีข้อพิพาทหรืออาจตกลงกันภายหลังจากที่มีข้อพิพาทแล้วก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติของประเทศไทยนั้นการอนุญาโตตุลาการที่เกิดขึ้น มักเป็นเรื่องการอนุญาโตตุลาการนอกศาลทั้งสิ้น คือ มีการระงับข้อพิพาทกันโดยการอนุญาโตตุลาการเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นแต่ยังมิได้ถูกนำไปฟ้องเป็นคดีต่อศาล เนื่องจากในทางปฏิบัติเมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้วย่อมเป็นการยากที่คู่กรณีไทยจะตกลงกันให้นำคดีไปให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาด

๒) แบ่งตามการดำเนินการของคู่กรณีพิพาทหรือโดยสถาบัน

(๑) การอนุญาโตตุลาการที่คู่กรณีพิพาทดำเนินการกันเองหรือที่เรียกว่าเฉพาะกิจ (Ad Hoc Arbitration) เป็นการอนุญาโตตุลาการที่คู่กรณีพิพาทดำเนินการระงับข้อพิพาทด้วยตนเอง

กล่าวคือ โดยตั้งอนุญาโตตุลาการและกำหนดวิธีพิจารณาต่าง ๆ เอง และให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทของตน

(๒) การอนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน (Institutional Arbitration) เป็นการอนุญาโตตุลาการที่คู่กรณีพิพาทตกลงระงับข้อพิพาทกันโดยใช้บริการของสถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งในประเทศไทยมีสถาบันอนุญาโตตุลาการต่าง ๆ หลายแห่ง เช่น สถาบันอนุญาโตตุลาการ (THAILAND ARBITRATION CENTER : THAC) สำนักงานอนุญาโตตุลาการของสำนักงานศาลยุติธรรม สภาอนุญาโตตุลาการของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

๑.๔ ข้อดีของการอนุญาโตตุลาการ

เหตุที่การอนุญาโตตุลาการได้รับความนิยมใช้ในการระงับข้อพิพาททางธุรกิจเพราะมีข้อดีหรือประโยชน์ ดังนี้

(๑) รวดเร็วและมีประสิทธิผล

เนื่องจากคู่กรณีพิพาทสามารถเลือกบุคคลที่จะทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนพิพาทได้จึงทำให้การรับฟังพยานหลักฐานและตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทสามารถทำได้รวดเร็วและเนื่องจากการอนุญาโตตุลาการมีวิธีพิจารณาที่ไม่เคร่งครัด ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและเมื่ออนุญาโตตุลาการตัดสินไปแล้วข้อพิพาทยุติ ไม่สามารถอุทธรณ์ต่อไปได้ จึงทำให้การระงับข้อพิพาทรวดเร็วและมีประสิทธิผล

(๒) รักษาชื่อเสียง และความลับของคู่กรณี

เนื่องจากกระบวนการพิจารณาของการอนุญาโตตุลาการกระทำการลับไม่เปิดเผยบุคคลภายนอกเข้ารับฟังการพิจารณา จึงทำให้สามารถรักษาชื่อเสียงของคู่กรณีพิพาทและความลับต่าง ๆ เช่น ความลับทางธุรกิจของคู่กรณีพิพาทได้

(๓) รักษาความสัมพันธ์ของคู่กรณีพิพาทได้

การที่กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการไม่เคร่งครัดและไม่เคร่งเครียด ไม่มีลักษณะการต่อสู้แบบในศาลจึงทำให้คู่กรณีซึ่งจำต้องติดต่อหรือมีความสัมพันธ์ เช่น ต้องค้าขายกันต่อไปหลังการพิพาทกันยังคงรักษาความสัมพันธ์ต่อกันได้ดีกว่าการฟ้องคดีต่อศาล

(๔) เหมาะสมสำหรับข้อพิพาทที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อน

การที่คู่กรณีพิพาทสามารถเลือกบุคคลที่เป็นอนุญาโตตุลาการได้ และถ้าคู่กรณีเลือกอนุญาโตตุลาการจากบุคคลที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในเรื่องที่พิพาทกันโดยเฉพาะในกรณีข้อพิพาทยุ่งยากและสลับซับซ้อนก็จะทำให้การพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทน่าจะทำได้ดี รวดเร็ว และเหมาะสมกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

๒. สัญญาอนุญาโตตุลาการ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การระงับข้อพิพาททางธุรกิจโดยการอนุญาโตตุลาการนั้นเกิดจากสัญญาของคู่กรณีพิพาท การอนุญาโตตุลาการจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับสัญญาทั่วไปในกรณีที่ไม่มีความหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น การเกิดของสัญญามีขึ้นโดยคู่กรณีตกลงกัน และมีลักษณะพิเศษในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น การทำสัญญาต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ซึ่งมีรายละเอียดที่สรุปได้ ดังนี้

๒.๑ คู่สัญญา

คู่สัญญาในสัญญาอนุญาโตตุลาการ คือ บุคคลซึ่งเป็นคู่กรณีพิพาทในข้อพิพาทที่จะมีการอนุญาโตตุลาการนั้น โดยอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งกระทำโดยผ่านทางผู้แทนนิติบุคคล ในการทำสัญญาดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสามารถของคู่สัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คู่สัญญาต้องมีความสามารถบริบูรณ์ตามกฎหมายที่จะทำสัญญา มิฉะนั้นสัญญาอนุญาโตตุลาการย่อมเป็นโมฆียะซึ่งอาจถูกบอกกล่าวให้เป็นโมฆะได้ตาม บทบัญญัติแห่ง มาตรา ๑๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับกรณีของบุคคลธรรมดาไม่มีข้อยุ่งยาก แต่กรณีของนิติบุคคลนั้นยุ่งยากขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากเป็นบุคคลสมมุติซึ่งไม่สามารถทำนิติกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ จึงต้องกระทำโดยผ่านทางผู้แทนทั้งหลายของนิติบุคคลนั้น ส่วนผู้แทนนิติบุคคลจะมีอำนาจเพียงใดย่อมเป็นไปตามข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้แทนนิติบุคคลจึงต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของนิติบุคคลตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล เช่น ถ้าข้อบังคับของนิติบุคคลระบุว่า การทำนิติกรรมใด ๆ ต้องมีผู้แทนของนิติบุคคลอย่างน้อยสองคนลงลายมือชื่อและประทับตราของนิติบุคคลนั้น ในการทำสัญญาอนุญาโตตุลาการก็ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับดังกล่าว แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของนิติบุคคลสัญญาอนุญาโตตุลาการย่อมไม่ผูกพันนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะให้สัตยาบันหรือมีการกระทำของผู้แทนนิติบุคคลและนิติบุคคลนั้นในลักษณะที่ทำให้นิติบุคคลต้องรับผิดชอบ เช่น มีการกระทำในลักษณะที่เป็นเรื่องตัวแทนชัด

สำหรับบุคคลที่อาจเป็นปัญหาในเรื่องความสามารถในการทำอนุญาโตตุลาการอีกประเภทหนึ่ง ก็คือ รัฐหรือองค์กรของรัฐ แต่โดยหลักปฏิบัติของประเทศส่วนใหญ่ในกรณีที่รัฐหรือองค์กรของรัฐซึ่งรวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ได้รับอำนาจตามกฎหมายทั้งหลายให้เข้าทำสัญญากับเอกชนได้ ก็อาจเป็นที่เข้าใจได้ว่าองค์กรของรัฐนั้นอาจตกลงระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นแล้ว หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตจากสัญญาดังกล่าวโดยการอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากในกรณีเหล่านั้นรัฐหรือองค์กรของรัฐมิได้ทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นรัฐ แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับเอกชน ดังนั้น รัฐจึงตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันกับเอกชนและตกอยู่ภายใต้สัญญาอนุญาโตตุลาการได้ และจะยกหลักความคุ้มกันของรัฐขึ้นอ้างมิได้ และประเทศส่วนใหญ่ก็ยอมให้รัฐหรือองค์กรของรัฐเข้าเป็นคู่สัญญาในสัญญาอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทกับเอกชนได้

อย่างไรก็ตาม ในกฎหมายอนุญาโตตุลาการปัจจุบันบัญญัติให้รัฐหรือองค์กรของรัฐเป็น คู่สัญญาในการอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจาก มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า “ในสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนไม่ว่าเป็นสัญญาทางปกครอง หรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ และให้สัญญา อนุญาโตตุลาการดังกล่าวมีผลผูกพันคู่สัญญา”

๒.๒ การตกลงกันให้มีการอนุญาโตตุลาการ

เนื่องจากการอนุญาโตตุลาการนั้นเกิดจากสัญญา จึงต้องมีการตกลงกันระหว่างคู่กรณี พิพาทที่จะเสนอข้อพิพาทของตนให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาด กล่าวคือต้องมีการทำคำเสนอที่จะ ขอให้มีการอนุญาโตตุลาการของคู่กรณีฝ่ายหนึ่ง และมีการทำคำสนองให้มีการอนุญาโตตุลาการของ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง โดยคำเสนอและคำสนอนั้นนั้นถูกต้องตรงกันจึงมีสัญญาอนุญาโตตุลาการเกิดขึ้น ถ้ามี การแสดงเจตนาให้ระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการของคู่กรณีเพียงฝ่ายเดียว แต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง มิได้ทำคำสนองหรือตกลงด้วยหรือคำเสนอและคำสนองไม่ถูกต้องตรงกัน ก็ไม่มีสัญญาอนุญาโตตุลาการ และจะมีการบังคับให้คู่กรณีที่มีได้ตกลงด้วยนั้นเข้าร่วมการอนุญาโตตุลาการมิได้ ในเรื่องการตกลงกันทำ สัญญาอนุญาโตตุลาการของคู่กรณีนั้นมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการทำสัญญาทั่วไป เช่น เจตนาของ คู่สัญญาในการตกลงกันต้องสมบูรณ์ไม่บกพร่อง คือ ต้องเป็นการตกลงทำสัญญาของคู่กรณีพิพาทด้วย ความสมัครใจ ไม่มีความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการ มิฉะนั้นสัญญาย่อมเป็นโมฆะ ไม่มีความสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินซึ่งตามปกตินับว่าเป็นสาระสำคัญ มิฉะนั้นสัญญาย่อมเป็นโมฆะซึ่งอาจถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้ คู่สัญญาจะต้องไม่ถูก หลอกลวง หรือถูกกลฉ้อฉล มิฉะนั้นสัญญาย่อมเป็นโมฆะซึ่งอาจถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้ หรือคู่สัญญาต้องไม่ถูกข่มขู่ให้ทำสัญญามิฉะนั้นสัญญาย่อมเป็นโมฆะซึ่งอาจถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้ และต้องไม่มีเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้สัญญาใช้บังคับไม่ได้ เช่น สัญญาอนุญาโตตุลาการต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเป็นการพันวิสัย มิฉะนั้น สัญญา ดังกล่าวย่อมเป็นโมฆะ

๒.๓ ข้อพิพาท

นอกจากคู่กรณีจะต้องตกลงกันให้มีการอนุญาโตตุลาการแล้วก็ต้องมีการระงับ ข้อพิพาทกันจริง ๆ สำหรับข้อพิพาทที่จะทำการอนุญาโตตุลาการกันได้นั้น แม้จะไม่มีกฎหมายฉบับ ปัจจุบันบัญญัติไว้เหมือนกฎหมายฉบับปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ว่าเป็นข้อพิพาททางแพ่งก็ตาม แต่โดยหลักแล้ว ข้อพิพาทที่จะทำการอนุญาโตตุลาการกันได้ก็คือข้อพิพาทที่ไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงต้องเป็นข้อพิพาททางแพ่ง (และเป็นข้อพิพาททางแพ่งที่ไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม อันดีของประชาชน) เพราะข้อพิพาททางอาญาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ที่ต้องระงับโดยองค์กรของรัฐ คือ ศาลเท่านั้น แต่ก็มีข้อพิพาทบางชนิดที่เคยมีปัญหาว่าคู่กรณีจะสามารถ

เสนอต่ออนุญาโตตุลาการได้หรือไม่ คือ ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสัญญาทางปกครองนั้นในปัจจุบัน มีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ระบุว่าข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนซึ่งรวมทั้งสัญญาทางปกครองนั้นสามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งอยู่ใน มาตรา ๑๕ ว่า “ในสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนไม่ว่าเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ และให้สัญญาอนุญาโตตุลาการมีผลผูกพันคู่สัญญา” ซึ่งเป็นการขจัดข้อสงสัยในอดีตว่าข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางปกครองนั้นสามารถเสนอให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาดได้หรือไม่ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะมีการอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทดังกล่าวที่สำนักงานอนุญาโตตุลาการ ในสถาบันอนุญาโตตุลาการที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยอยู่เสมอก็ตาม

๒.๔ หลักฐานของสัญญาอนุญาโตตุลาการ

แม้ว่าสัญญาอนุญาโตตุลาการจะเกิดขึ้นโดยเพียงแต่คู่กรณีพิพาททั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าจะระงับข้อพิพาทระหว่างกันโดยการอนุญาโตตุลาการ โดยมีคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกัน แต่ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ และคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งยังคงต้องการให้บังคับตามสัญญานั้น หากมีการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยก็จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือระบุว่าคู่กรณีได้ตกลงกันให้มีการอนุญาโตตุลาการข้อพิพาทของตนจึงจะฟ้องบังคับกันได้ โดยหลักฐานเป็นหนังสืออาจอยู่ในรูปแบบของสัญญาหรือข้อสัญญา ที่ปรากฏอยู่ในเอกสารโต้ตอบทางจดหมาย โทรเลข โทรพิมพ์ หรือเอกสารอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน โดยหลักฐานเป็นหนังสือต้องมีลายมือชื่อของคู่สัญญาด้วย เว้นแต่เอกสารนั้นได้มีการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางอื่นซึ่งมีการบันทึกข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการไว้ (พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๑ วรรคสอง)

อย่างไรก็ตามถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ สัญญาอนุญาโตตุลาการก็ไม่เป็นโมฆะ เพราะไม่ใช่แบบเพียงแต่บังคับกันไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องหลักฐาน สัญญาอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นยังสมบูรณ์อยู่ ถ้าคู่กรณีปฏิบัติตามสัญญาจนกระทั่งมีคำชี้ขาด คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นก็ใช้บังคับกันได้ หลักฐานเป็นหนังสือนั้นไม่จำเป็นต้องมีลายมือชื่อของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพียงแต่มีข้อความว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกันระงับข้อพิพาทของตนโดยการอนุญาโตตุลาการก็เพียงพอแล้วที่จะใช้บังคับได้ นอกจากนั้นหลักฐานเป็นหนังสือนั้นอาจอยู่ในรูปของสัญญาอนุญาโตตุลาการโดยเฉพาะหรือข้อตกลงในสัญญาอื่น ๆ (arbitration clause) เช่นข้อตกลงให้ระงับข้อพิพาทที่เกิดจากสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยการอนุญาโตตุลาการและอาจมีการกำหนดตัวอนุญาโตตุลาการไว้ในสัญญานั้นหรือไม่ก็ได้ นอกจากคู่กรณีจะต้องตกลงกันให้มีการอนุญาโตตุลาการแล้วก็ต้องมีการระงับข้อพิพาทกันจริง ๆ

๒.๕ การบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มีการตกลงทำสัญญาอนุญาโตตุลาการกันแล้วแต่มีคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ยอมเข้าร่วมในการอนุญาโตตุลาการนั้น คู่กรณีฝ่ายที่ประสงค์จะบังคับให้มีการปฏิบัติตามสัญญาอนุญาโตตุลาการจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลช่วยเหลือซึ่งมีเฉพาะในกรณีที่ฝ่ายที่บิดพลิ้วนำข้อพิพาทไปฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น แต่กรณีอื่น ๆ เช่น หากคู่กรณีฝ่ายที่บิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามสัญญาแต่ไม่ดำเนินการใด ๆ คู่กรณีฝ่ายที่ประสงค์จะบังคับตามสัญญาจะขอให้ศาลบังคับให้คู่กรณีฝ่ายที่ผิดสัญญาเข้าร่วมการอนุญาโตตุลาการมิได้ นอกจากคู่กรณีฝ่ายที่จะบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการต้องให้ความสนใจในเรื่องการบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการแล้ว คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ประสงค์ที่จะให้มีการอนุญาโตตุลาการก็ต้องรู้สาเหตุตามกฎหมายว่าตนจะคัดค้านมิให้มีการอนุญาโตตุลาการได้อย่างไรบ้าง ซึ่งในกรณีที่จะมีการบังคับให้มีการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยนั้น มีรายละเอียด ดังจะกล่าวต่อไป

ในกรณีดังกล่าวนี้ มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการบัญญัติให้มีการบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการได้ดังนี้ “ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ โดยมีได้เสนอข้อพิพาทนั้นต่ออนุญาโตตุลาการตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ถูกฟ้องอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจไม่ช้ากว่าวันยื่นคำให้การหรือภายในระยะเวลาที่มีสิทธิยื่นคำให้การตามกฎหมาย ให้มีคำสั่งจำหน่ายคดี เพื่อให้คู่สัญญาดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการก่อน และเมื่อศาลทำการไต่สวนแล้วไม่ปรากฏว่ามีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการนั้นเป็นโมฆะหรือใช้บังคับไม่ได้หรือมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญานั้นได้ ก็ให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีนั้นเสีย ในระหว่างการพิจารณาคำร้องของศาลตามวรรคหนึ่ง คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจเริ่มดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการได้ หรือคณะอนุญาโตตุลาการอาจดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปและมีคำชี้ขาดในข้อพิพาทนั้นได้” บทบัญญัติดังกล่าวนี้วางหลักเกณฑ์ไว้เฉพาะในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่บิดพลิ้วไม่ปฏิบัติตามสัญญานำข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาโตตุลาการไปฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น อันมีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑) คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฟ้องคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ

การที่จะบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายนั้นจะต้องเป็นกรณีที่คู่สัญญาผิดสัญญาโดยไม่เข้าร่วมการอนุญาโตตุลาการแต่ฟ้องคดีต่อศาลเท่านั้น สำหรับกรณีอื่น ๆ เช่น ถ้าคู่กรณีฝ่ายที่บิดพลิ้วมิได้ฟ้องคดี แต่ไม่เข้าร่วมการอนุญาโตตุลาการ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่สามารถบังคับให้คู่กรณีฝ่ายนั้นปฏิบัติตามสัญญาได้

๒) คู่สัญญาฝ่ายที่ถูกฟ้องอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งจำหน่ายคดี

ในกรณีที่มีการผิดสัญญาอนุญาโตตุลาการโดยฟ้องคดีต่อศาลดังกล่าวแล้ว คู่กรณีฝ่ายที่ถูกฟ้องคดีซึ่งยังประสงค์ให้มีการอนุญาโตตุลาการอยู่อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลในคดีนั้นสั่งจำหน่ายคดีได้ โดยให้ยื่นตั้งแต่ในช่วงแรกที่เข้าเริ่มการพิจารณาคดีของศาล คือ ไม่ช้ากว่าวันยื่น

คำให้การหรือภายในระยะเวลาที่มีสิทธิยื่นคำให้การตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้คู่สัญญาไปดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการก่อน

๓) ให้ศาลทำการไต่สวนคดีก่อนมีคำสั่ง

ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ให้ศาลทำการไต่สวนคดีก่อนว่ามีสัญญาอนุญาโตตุลาการที่สมบูรณ์และใช้บังคับได้จริงหรือไม่ ถ้าเห็นว่ามีสัญญาที่สมบูรณ์ใช้บังคับได้ก็ต้องส่งจำหน่ายคดี แต่ถ้าศาลเห็นว่าไม่มีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาโตตุลาการเป็นโมฆะ หรือใช้บังคับไม่ได้ด้วยเหตุประการอื่น หรือมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญานั้นได้ก็ต้องยกคำร้องของคู่กรณีฝ่าย

๔) เหตุที่ศาลจะปฏิเสธไม่บังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ

ถึงแม้คู่กรณีจะขอให้ศาลบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการแต่ศาลก็อาจปฏิเสธการบังคับตามสัญญานั้นได้ ด้วยเหตุต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด และเป็นเหตุที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งสามารถยกขึ้นอ้างเพื่อให้ศาลปฏิเสธการบังคับตามสัญญาได้ ซึ่งมีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

(๑) สัญญาเป็นโมฆะ

ถ้าสัญญาอนุญาโตตุลาการเป็นโมฆะศาลก็ต้องปฏิเสธไม่บังคับตามสัญญานั้น เหตุที่สัญญาอนุญาโตตุลาการจะเป็นโมฆะซึ่งแปลว่าเสียเปล่าโดยอาจเกิดจากเหตุใด ๆ อันทำให้สัญญาเป็นโมฆะตามหลักสัญญาทั่วไป เช่น สัญญามีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันวิสัย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาไม่มีความสามารถหรือมีความสามารถที่บกพร่อง มีการแสดงเจตนาโดยบกพร่อง เช่น การแสดงเจตนาหลงด้วยสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สินอันเป็นโมฆียะซึ่งอาจถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้ การแสดงเจตนาเพราะถูกกลั่นแกล้งอันเป็นโมฆียะซึ่งถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้ การแสดงเจตนาเพราะถูกข่มขู่อันเป็นโมฆียะซึ่งถูกบอกล้างให้เป็นโมฆะได้

(๒) สัญญาใช้บังคับไม่ได้ด้วยเหตุประการอื่น ๆ

ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการเพราะเหตุที่สัญญาใช้บังคับไม่ได้ด้วยเหตุประการอื่น ๆ อันมิใช่สัญญาเป็นโมฆะ เช่น คู่กรณีตกลงกันเลิกสัญญา คู่กรณีใช้สิทธิเลิกสัญญาเพราะเหตุต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดหรือเหตุที่กำหนดไว้ในสัญญา

(๓) มีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้

ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการได้ถ้ามีเหตุอันใดที่ทำให้คู่กรณีไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาอนุญาโตตุลาการได้ เช่น การปฏิบัติตามสัญญาอาจขัดต่อกฎหมายหรือสัญญามีข้อความไม่ชัดเจนคลุมเครืออันไม่อาจตีความได้ หรืออื่น ๆ หลักที่กล่าวมาแล้วนี้นำไปใช้บังคับกับสัญญาอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ซึ่งหมายถึงสัญญาที่ระบุให้ต้องมีการไปดำเนินการพิจารณาทางอนุญาโตตุลาการในต่างประเทศ ด้วยเช่นกัน ซึ่งนอกจากตกอยู่ภายใต้บังคับหลักมาตรา

๑๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการฯ แล้วก็อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติ มาตรา ๒ แห่งอนุสัญญา นิวยอร์กด้วย ซึ่งก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ศาลของประเทศภาคีที่รับฟ้องคดีที่อยู่ภายใต้บังคับสัญญา อนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะต้องมีการดำเนินการพิจารณาในประเทศใด แม้จะเป็นต่างประเทศก็ต้องบังคับ ตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีใจความดังนี้

“(๑) รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องรับรองสัญญาอนุญาโตตุลาการที่เป็นหนังสือ ซึ่งคู่กรณี พิพาทมีหน้าที่เสนอข้อพิพาทของตนซึ่งเกิดขึ้นแล้วหรือที่จะเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างกันไม่ว่าจะเป็นทางสัญญาหรือไม่ หากเป็นเรื่องที่สามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการต่ออนุญาโตตุลาการ

(๒)

(๓) เมื่อศาลของประเทศภาคีรับฟ้องคดีที่อยู่ภายใต้บังคับของสัญญา อนุญาโตตุลาการ ศาลต้องให้คู่กรณีเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ หากได้รับการร้องขอจากคู่กรณี อีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่พบว่าสัญญาดังกล่าวเป็นโมฆะ ใช้บังคับไม่ได้ หรือไม่สามารถปฏิบัติตามได้”

๓. อนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการ คือ บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นบุคคลภายนอกคนเดียวหรือหลายคนซึ่งคู่กรณี พิพาทหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมาย ตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นคนกลางและทำหน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท ของคู่กรณี อนุญาโตตุลาการเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการอนุญาโตตุลาการ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำ หน้าที่พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท ดังนั้น การอนุญาโตตุลาการจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและคุณสมบัติของอนุญาโตตุลาการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่อง ความสามารถและความเชี่ยวชาญในเรื่องที่พิพาท ความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม และไม่ลำเอียงเข้าข้าง คู่กรณีฝ่ายใด ด้วยเหตุที่อนุญาโตตุลาการมีความสำคัญต่อการอนุญาโตตุลาการมากจึงควรพิจารณา ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและควรแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบทั้งในช่วง การทำสัญญาระหว่างคู่กรณีและในช่วงหลัง คือ ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ดังนี้

๓.๑ ความสามารถ

ในกฎหมายไทยมิได้บัญญัติถึงความสามารถของผู้ที่จะเป็นอนุญาโตตุลาการไว้เป็น พิเศษ ดังนั้นความสามารถที่จำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่จะเป็นอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย ก็คือ บุคคลนั้นต้องมีความสามารถที่จะทำนิติกรรมหรือจัดการงานเช่นเดียวกับการทำนิติกรรมทั่วไป ของบุคคลธรรมดาในเรื่องความสามารถของบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่เป็นผู้ที่ บกพร่องความสามารถ เช่น ไม่เป็นผู้เยาว์ คนวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ และไม่ต้องห้ามที่จะจัดกิจการของตนเองตามกฎหมายอื่น ๆ เช่น ไม่เป็นคนล้มละลาย

๓.๒ ความเชี่ยวชาญ

ในเรื่องความเชี่ยวชาญของผู้ที่จะเป็นอนุญาโตตุลาการนั้นแม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่าผู้ที่จะเป็นอนุญาโตตุลาการควรมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทที่ตนจะพิจารณาชี้ขาดนั้น เพราะการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญจะช่วยให้สามารถทำหน้าที่ได้รวดเร็วและถูกต้องเป็นธรรมกับคู่กรณีได้มาก โดยที่ไม่ต้องอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญ เพราะการรับฟังผู้เชี่ยวชาญก็อาจเป็นเรื่องยุ่งยากหากผู้ที่รับฟังไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากไม่เข้าใจ และในทางปฏิบัติของนานาประเทศคู่กรณีพิพาทที่ใช้การอนุญาโตตุลาการมักเลือกแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการจากบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนพิพาทในสถาบันต่าง ๆ ที่ให้บริการการอนุญาโตตุลาการมักมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาไว้ให้คู่กรณีที่ใช้บริการของสถาบันพิจารณาเลือก ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่งหากคู่กรณีไม่มีบุคคลที่ตนประสงค์จะตั้งเป็นอนุญาโตตุลาการอยู่ แต่คู่กรณีก็ไม่ได้ถูกบังคับว่าต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการจากบุคคลที่มีชื่ออยู่ในบัญชีที่สถาบันเท่านั้น คู่กรณีอาจแต่งตั้งบุคคลอื่นที่ไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีเหล่านั้นก็ได้

๓.๓ ความเป็นกลางและยุติธรรม

ในการทำหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งก็คือ การตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทที่ได้รับมอบหมายนั้นมีหลักพื้นฐานว่าอนุญาโตตุลาการต้องเป็นกลาง คือ มีอิสระจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย แม้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ตั้งตนให้ทำหน้าที่ก็ตาม แต่เมื่อตั้งแล้วตนต้องทำหน้าที่เสมือนเป็นตุลาการไม่ใช่ตัวแทนของคู่กรณีฝ่ายที่แต่งตั้ง เพียงแต่เป็นตุลาการโดยการอนุญาตของคู่กรณี ดังนั้น อนุญาโตตุลาการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง และยุติธรรมต่อคู่กรณีทั้งสองฝ่าย โดยไม่กระทำการใดที่เป็นการเข้าข้างคู่กรณีฝ่ายใด และความเป็นกลางและยุติธรรมนี้ใช้ทั้งกับกรณีที่มีการตั้งอนุญาโตตุลาการโดยคู่กรณีและโดยบุคคลอื่น อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติของประเทศไทยมีความเข้าใจผิดอยู่ไม่น้อยในบรรดาคู่กรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการในบางครั้งว่า อนุญาโตตุลาการที่ถูกตั้งขึ้นโดยคู่กรณีฝ่ายใดจะต้องรักษาผลประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายนั้น เสมือนกับการตั้งตัวแทนของคู่กรณี ด้วยเหตุดังกล่าวมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนว่า “อนุญาโตตุลาการต้องมีความเป็นกลางและเป็นอิสระ...” นอกจากนั้นยังบัญญัติให้อนุญาโตตุลาการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของตนด้วย (มาตรา ๑๙ วรรคสอง)

๔. วิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ

ในการอนุญาโตตุลาการนั้นมีวิธีการระงับข้อพิพาทโดยเริ่มต้นจากการที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงกันระงับข้อพิพาทโดยเสนอข้อพิพาทของตนต่ออนุญาโตตุลาการที่ทั้งสองฝ่ายตั้งขึ้น และเมื่อคู่กรณีตั้งอนุญาโตตุลาการแล้วซึ่งอาจเป็นการตั้งกันเองหรือใช้บริการของสถาบันอนุญาโตตุลาการแล้ว อนุญาโตตุลาการก็จะทำการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทโดยพิจารณาตามที่คู่กรณีกำหนด หรือตาม

ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ในทางปฏิบัติพิจารณาจะเริ่มจากอนุญาโตตุลาการนัดคู่กรณีทั้งสองฝ่ายให้มาพร้อมกันเพื่อกำหนดระยะเวลาและสถานที่ที่จะทำการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท ซึ่งจะคำนึงถึงความสะดวกของคู่กรณี พยาน และค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ต้องกำหนดประเด็นพิพาท ในการระงับข้อพิพาทโดยวิธีนี้ อนุญาโตตุลาการต้องพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทที่คู่กรณีเสนอโดยปฏิบัติตามวิธีพิจารณาของการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งตามกฎหมายจะให้เป็นที่คู่กรณีตกลงกันได้ แต่ถ้าคู่กรณีมิได้กำหนดวิธีพิจารณาไว้ ก็เป็นที่คู่กรณีกำหนดและถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายก็อยู่ในดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการ แต่ก็ต้องคำนึงถึงหลักความยุติธรรม โดยให้โอกาสคู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกันในการเสนอพยานหลักฐาน ข้ออ้าง ข้อเถียงของแต่ละฝ่าย เช่น ต้องรับฟังคู่กรณีทั้งสองฝ่าย และพยานหลักฐานที่คู่กรณีแต่ละฝ่ายเสนอ และอาจหาพยานหลักฐานได้เอง อย่างไรก็ตามวิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการนั้นมักมีลักษณะค่อนข้างยืดหยุ่น ไม่เป็นทางการเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีพิจารณาคดีของศาล ในกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการอาจมีปัญหาประการหนึ่งคือ คู่กรณีไม่ยอมเข้าร่วมในการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยเป็นปัญหามาก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า อนุญาโตตุลาการจะสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาไปโดยมีคู่กรณีเข้าร่วมการพิจารณาเพียงฝ่ายเดียวได้หรือไม่และหากทำไปกระบวนการนั้นเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติศาลก็ยอมรับกระบวนการที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขาดนัด หากคู่กรณีฝ่ายนั้นรับรู้แต่ไม่เข้าร่วมการพิจารณาเพราะความผิดของฝ่ายนั้นเอง แต่ในปัจจุบันมาตรา ๓๑ ได้บัญญัติทางแก้ไว้ เช่น ในกรณีที่ฝ่ายที่ถูกเรียกร้องไม่ยื่นคำคัดค้านข้อเรียกร้องหรือไม่มาร่วมกระบวนการพิจารณาในวันสืบพยานก็ไม่ถือว่าคู่กรณีฝ่ายที่ขาดนัดยอมรับตามข้อเรียกร้อง แต่ให้อนุญาโตตุลาการดำเนินกระบวนการพิจารณาไปฝ่ายเดียวจนเสร็จสิ้นได้ ในระหว่างการพิจารณาหากอนุญาโตตุลาการประสงค์จะดำเนินกระบวนการใด ๆ ซึ่งไม่สามารถทำได้เองก็อาจขอให้องค์กรของรัฐ เช่น ในประเทศไทยอาจขอศาลช่วยเหลือได้ เช่น ขอให้ศาลให้ความคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างการพิจารณา ขอให้หมายเรียกพยานบุคคล ส่งเอกสาร (มาตรา ๑๖ และมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕)

๕. คำชี้ขาดและการบังคับตามคำชี้ขาด

เมื่ออนุญาโตตุลาการทำการพิจารณาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่คู่กรณีเสนอจนครบถ้วนแล้ว ก็ต้องทำการชี้ขาดข้อพิพาทนั้น

๕.๑ การทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการต้องทำการชี้ขาดข้อพิพาทโดยตัดสินให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ หรือโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และต้องใช้เสียงข้างมาก นอกจากนั้นในกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติไว้ว่าถ้าหาเสียงข้างมากไม่ได้ให้ประธานคณะ

อนุญาตตุลาการเป็นผู้ทำคำชี้ขาด มีคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเพียงผู้เดียว คำชี้ขาดนั้นต้องทำเป็นหนังสือ ระบุข้อความต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น คู่กรณี ประเด็นพิพาท คำตัดสิน เหตุผลแห่งคำตัดสิน และลงลายมือชื่อของอนุญาตตุลาการ (มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการฯ) นอกจากนั้นในกฎหมายฉบับปัจจุบันให้ลงลายมือชื่ออนุญาตตุลาการฝ่ายข้างมากก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องลงลายมือชื่อของอนุญาตตุลาการทุกคน แต่ต้องระบุเหตุที่อนุญาตตุลาการไม่ลงลายมือชื่อด้วย (มาตรา ๓๕ แห่ง พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕) อย่างไรก็ตามคู่กรณีอาจตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ เช่น คำชี้ขาดไม่ต้องระบุเหตุผล ถ้าคู่กรณีสามารถประนีประนอมกันเองได้ พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้อนุญาตตุลาการยุติกระบวนการพิจารณาหากคู่กรณีร้องขอและให้ทำคำชี้ขาดให้เป็นไปตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความของคู่กรณี หลังจากนั้นอนุญาตตุลาการก็ต้องส่งคำชี้ขาดให้คู่กรณีรับรู้และคู่กรณีก็ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด เนื่องจากคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการมีผลเป็นที่สุดและผูกพันคู่กรณีให้ต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม คู่กรณีฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาดอาจดำเนินการไม่ให้คำชี้ขาดมีผลบังคับตนได้สองประการ คือ ขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดหากคำชี้ขาดมีความบกพร่อง หรือไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดโดยขอให้คู่กรณีฝ่ายที่ชนะตามคำชี้ขาดยื่นคำร้องต่อศาลมีเขตอำนาจเพื่อบังคับตามคำชี้ขาดและฝ่ายที่แพ้ยื่นต่อศาลคิดว่าคำชี้ขาดมีความบกพร่องและตนไม่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ

๕.๒ การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ

บทบัญญัติหนึ่งที่เป็นเรื่องใหม่ในกฎหมายอนุญาตตุลาการ คือ การคัดค้านคำชี้ขาด หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการเพิกถอนคำชี้ขาด ซึ่งอยู่ในหมวด ๖ ซึ่งมีเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา ๔๐ คือ ในกรณีที่คู่กรณีไม่พอใจคำชี้ขาดของคณะอนุญาตตุลาการนั้นอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดได้ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนในกฎหมายอนุญาตตุลาการของไทย โดยแต่เดิมนั้น คู่กรณีฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการทำได้เพียงประการเดียวคือ ไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดและให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลเพื่อบังคับตามคำชี้ขาดและตนต้องคัดค้านคำชี้ขาดนั้น โดยเป็นการบัญญัติตาม มาตรา ๓๔ แห่งกฎหมายแม่แบบ และมีการใช้กันในกฎหมายของนานาประเทศส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับคู่กรณีฝ่ายที่แพ้ตามคำชี้ขาดจะได้ทำให้คำชี้ขาดนั้นใช้บังคับมิได้หากมีเหตุบกพร่องตามกฎหมาย เพราะมิฉะนั้นคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งอาจนำคำชี้ขาดนั้นไปบังคับในประเทศใดก็ได้ที่เป็นภาคีสัญญานิวยอร์กไม่ใช่เฉพาะแต่ในประเทศไทยหากไม่มีการเพิกถอนคำชี้ขาดอันจะทำให้ความยุ่งยากให้แก่คู่กรณีฝ่ายที่แพ้เป็นอย่างมาก แต่ถ้าสามารถดำเนินการเพิกถอนได้เพราะมีความผิดปกติและศาลสั่งเพิกถอนให้ ก็จะไม่มีการนำคำชี้ขาดที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะนำไปบังคับได้

๑) คู่กรณีฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาดต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ

คู่กรณีฝ่ายที่ไม่พอใจคำชี้ขาดต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำชี้ขาดหรือนับแต่ที่มีการแก้ไขหรือตีความหรือเพิ่มเติมคำชี้ขาดนั้น เพื่อให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดได้โดยอ้างเหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้และหากคู่กรณีนั้นสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ตามที่กล่าวอ้างศาลก็จะเพิกถอนคำชี้ขาด

๒) เหตุที่ขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาด

(๑) คู่สัญญาไม่สามารถบกพร่อง

(๒) สัญญาอนุญาตตุลาการไม่มีผลผูกพัน

(๓) ไม่มีการแจ้งให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดถึงการแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ หรือการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ หรือบุคคลนั้นไม่สามารถเข้าต่อสู้คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการเพราะเหตุอื่น

(๔) คำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการ หรือเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ

(๕) องค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือความผิดปกติในกระบวนการพิจารณาคือ กระบวนพิจารณามีได้เป็นไปตามข้อตกลงของคู่กรณีหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายหากไม่มีการตกลงกัน

นอกจากนั้นศาลอาจเพิกถอนคำชี้ขาดได้เองโดยคู่กรณีมิได้ยื่นคำร้องต่อศาล หากศาลเห็นเองว่า

(๑) ข้อพิพาทนั้นไม่สามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการหรือ

(๒) การยอมรับหรือบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เหตุที่ศาลมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดนี้เป็นเหตุเดียวกับเหตุที่ศาลจะปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการซึ่งมีเหตุผลสมควร เพราะเป็นเหตุที่ทำให้คำชี้ขาดใช้บังคับไม่ได้ ถ้าจะให้คู่กรณีใช้สิทธิเพิกถอนคำชี้ขาดได้ก็ต้องเป็นเหตุเดียวกัน คือ ถ้าคู่กรณีไม่พอใจ เนื่องจากคำชี้ขาดบกพร่องก็สามารถเลือกดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ตนไม่ต้องรับผิดตามคำชี้ขาด โดยดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในสองประการ คือ เป็นฝ่ายเริ่มต้นยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดหรือคัดค้านคำร้องขอของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้บังคับตามคำชี้ขาดนั้น แต่ต่างกันตรงที่ต้องรีบดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำชี้ขาดในขณะที่การบังคับตามคำชี้ขาดนั้นสามารถดำเนินการได้ภายใน ๓ ปี นับแต่วันที่อาจบังคับตามคำชี้ขาดได้

๕.๓ การบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการได้ทำคำชี้ขาดเสร็จสิ้นแล้วและคู่กรณีไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติของประเทศไทยค่อนข้างมากและนอกจากนั้นในสมัยเดิมนักอาจมีความแตกต่างกันในการบังคับตามคำชี้ขาดที่ทำขึ้นในประเทศไทยกับที่ทำขึ้นในต่างประเทศจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงเรื่องนี้ ดังจะกล่าวต่อไป แต่ในปัจจุบันการบังคับตามคำชี้ขาดที่ทำขึ้นในประเทศไทยและที่ทำขึ้นในต่างประเทศอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติเดียวกัน ถึงแม้ว่าคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะมีผลเป็นที่สุดและผูกพันคู่กรณีให้ต้องปฏิบัติตามก็ตาม แต่ถ้าคู่กรณีฝ่ายใด (ซึ่งตามกฎหมายมักเป็นฝ่ายที่แพ้ตามคำชี้ขาดและต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด) ไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้นแต่โดยดี คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะบังคับตามคำชี้ขาดนั้นด้วยตนเองหรือให้อนุญาโตตุลาการซึ่งหมดอำนาจและหน้าที่ไปแล้วและเป็นเอกชนบังคับตามคำชี้ขาดดังกล่าวไม่ได้ เนื่องจากการบังคับดังกล่าวเป็นเรื่องอำนาจรัฐเท่านั้น กฎหมายอนุญาโตตุลาการก็ได้บัญญัติถึงวิธีการและหลักเกณฑ์ในการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการทั้งที่ทำขึ้นภายในประเทศและที่ทำขึ้นในต่างประเทศไว้ในมาตรา ๔๑ - ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังจะกล่าวต่อไป

๑) หลักเกณฑ์การบังคับตามคำชี้ขาด

ในการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นมีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ว่าคู่กรณีฝ่ายที่ประสงค์จะบังคับตามคำชี้ขาดต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดเวลาสามปี นับแต่วันที่ได้ส่งสำเนาคำชี้ขาดถึงคู่กรณีตามกฎหมาย และศาลต้องมีคำพิพากษาตามคำชี้ขาดนั้น โดยให้ศาลริบทำการไต่สวนว่ามีการทำคำชี้ขาดกันจริงและถูกต้องหรือไม่ โดยให้คู่กรณีฝ่ายที่จะถูกบังคับมีโอกาสคัดค้านว่าคำชี้ขาดนั้นไม่ถูกต้องและตนมีสิทธิไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้น โดยเสนอพยานหลักฐานประกอบคำคัดค้านและหลังจากไต่สวนโดยฟังพยานหลักฐานแล้วหากคำคัดค้านฟังขึ้น ศาลก็ต้องยกคำร้องขอหรือคำฟ้อง โดยไม่บังคับตามคำชี้ขาดให้ แต่ถ้าคำคัดค้านนั้นฟังไม่ขึ้น ศาลก็ต้องพิพากษาบังคับตามคำชี้ขาด (มาตรา ๔๒)

๒) เหตุที่จะคัดค้านและไม่บังคับตามคำชี้ขาด

คู่กรณีฝ่ายที่ไม่ประสงค์จะให้มีการบังคับตามคำชี้ขาดต้องอ้างเหตุที่ศาลจะปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด ซึ่งอาจเป็นเหตุที่คู่กรณีต้องยกขึ้นต่อสู้ด้วยตนเองหรือเหตุที่ศาลสามารถยกขึ้นเอง ดังนี้ (มาตรา ๔๓)

- เหตุที่คู่กรณีต้องยกขึ้นต่อสู้ในศาลด้วยตนเอง

(๑) คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดบกพร่องความสามารถ

ในกรณีที่คู่สัญญาอนุญาโตตุลาการทำสัญญาขึ้นทั้งที่เป็นผู้บกพร่องความสามารถตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้นแล้ว สัญญาอนุญาโตตุลาการย่อมไม่สมบูรณ์และการตั้ง

อนุญาโตตุลาการยอมใช้ไม่ได้ อันทำให้การทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการยอมไม่สมบูรณ์และคำชี้ขาดใช้บังคับไม่ได้ไปด้วย

(๒) สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่กรณีได้ตกลงกันไว้ หรือตามกฎหมายแห่งประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้นในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว ในกรณีที่ไม่มีสัญญาอนุญาโตตุลาการเพราะคู่กรณีมิได้ทำสัญญาให้ระงับข้อพิพาทดังกล่าวโดยการอนุญาโตตุลาการ หรือสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายของประเทศที่คู่กรณีได้ตกลงกันไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่คู่สัญญาตกลงกันให้ใช้กฎหมายของประเทศหนึ่งประเทศใดบังคับกับสัญญาอนุญาโตตุลาการ หรือหากไม่มีข้อตกลงดังกล่าวก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่มีการทำคำชี้ขาด และถ้าสัญญาอนุญาโตตุลาการไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแล้ว อนุญาโตตุลาการยอมไม่มีอำนาจพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาท หากทำไปคำชี้ขาดก็ใช้บังคับไม่ได้ และศาลต้องไม่บังคับให้

(๓) คู่กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

คู่กรณีฝ่ายที่คัดค้านคำชี้ขาดสามารถอ้างเหตุและพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่สามารถเข้าสู่คดีได้ เพราะไม่ได้รับการบอกกล่าวล่วงหน้าอย่างถูกต้อง เหมาะสม ถึงการที่เขาจะต้องแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ ทำให้ไม่สามารถแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการได้หรือไม่สามารถแต่งตั้งได้ดี หรือไม่ได้รับการบอกกล่าวล่วงหน้าถึงกำหนดนัดในการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการอย่างถูกต้องเหมาะสม อันทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในการอนุญาโตตุลาการหรือไม่สามารถเตรียมตัวในการเข้าร่วมกระบวนการพิจารณาได้ดี หรือไม่สามารถต่อสู้คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการเพราะเหตุอื่น ๆ การบอกกล่าวนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมากและในศาลของหลายประเทศเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนระหว่างประเทศ หากมีการบอกกล่าวที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมก็เป็นเหตุที่ศาลจะไม่บังคับตามคำชี้ขาดได้ การบอกกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ เช่น อาจใช้จดหมายธรรมดา จดหมายลงทะเบียน โทรเลข แต่ควรให้มีหลักฐานของการบอกกล่าว ไม่ควรบอกกล่าวทางโทรศัพท์ เพราะอาจไม่มีหลักฐานของการบอกกล่าวที่เพียงพอ แต่ในศาลของหลายประเทศเห็นว่าไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการส่งเอกสารตามกฎหมายของประเทศที่มีการขอให้บังคับตามคำชี้ขาด แต่ให้ใช้วิธีการตามกฎหมายของประเทศที่มีการทำคำชี้ขาด นอกจากนั้นในหลายประเทศยังเห็นว่าการบอกกล่าวนั้นไม่ได้หมายความว่าให้เวลาอันสมควร แต่ต้องบอกรายละเอียดอันจำเป็นที่จะทำให้คู่กรณีสามารถเตรียมตัวในการเข้าร่วมการพิจารณาได้ดีด้วย ถ้าบอกกล่าวโดยไม่มีรายละเอียดก็เป็นเหตุที่ศาลจะไม่บังคับตามคำชี้ขาดได้ เช่น ไม่บอกว่าคู่กรณีกระทำผิดเรื่องใด ใครเป็นคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และอนุญาโตตุลาการอีกฝ่ายหนึ่งคือใคร

(๔) การกระทำเกินขอบอำนาจหรือขาดอำนาจ

ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการ ซึ่งอาจเป็นกรณีที่อนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทที่ไม่ได้ระบุไว้ในสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือข้อพิพาทที่เกินไปกว่าที่เสนอให้อนุญาโตตุลาการพิจารณา ศาลก็จะไม่บังคับตาม

คำชี้ขาดนั้น อย่างไรก็ตามในกรณีที่คำชี้ขาดนั้นสามารถแยกคำชี้ขาดส่วนที่อยู่ในขอบเขตออกจากส่วนที่นอกขอบเขตได้ ศาลก็อาจบังคับตามคำชี้ขาดในส่วนที่อยู่ในขอบเขตแห่งข้อตกลงอนุญาโตตุลาการได้

(๕) ความผิดปกติในกระบวนการพิจารณา

ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดได้หากคู่กรณีฝ่ายที่คัดค้านอ้างเหตุในเรื่องความผิดปกติในกระบวนการพิจารณาและสามารถพิสูจน์ได้ตามที่กล่าวอ้าง กล่าวคือ การแต่งตั้งหรือองค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือผู้ชี้ขาดไม่ถูกต้องตามสัญญาอนุญาโตตุลาการของคู่กรณี หรือวิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่กรณีตกลงกันในสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือที่อื่น ๆ หากมีการตกลงกันถึงวิธีพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ หรือมิได้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด ซึ่งก็คือประเทศที่มีการนั่งพิจารณาและชี้ขาด หากคู่กรณีมิได้ตกลงกันกำหนดวิธีพิจารณาไว้

(๖) คำชี้ขาดยังไม่สมบูรณ์

ในกรณีที่คำชี้ขาดยังไม่ผูกพันคู่กรณีโดยยังไม่ยุติซึ่งหมายถึง ผูกพันและยุติหรือไม่นั้น เป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่มีการทำคำชี้ขาดนั้น เช่น มีการอุทธรณ์คำชี้ขาดนั้นได้ในกฎหมายของประเทศที่มีการทำคำชี้ขาด หรือได้ถูกเพิกถอนซึ่งหมายรวมถึงการยกเลิกคำชี้ขาดโดยองค์กรที่มีอำนาจในประเทศที่มีการทำคำชี้ขาด หรือถูกระงับใช้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือการดำเนินการดังกล่าวทำตามกฎหมายของประเทศที่มีการทำคำชี้ขาดแล้ว และคู่กรณีฝ่ายที่คัดค้านอ้างเหตุดังกล่าว และสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้เช่นนั้น ศาลต้องปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดนั้น อย่างไรก็ตามในกรณีของการเพิกถอนคำชี้ขาดนั้น ถ้าเพียงแต่มีการยื่นเรื่องราวขอให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในประเทศที่มีการทำคำชี้ขาดให้มีการเพิกถอนคำชี้ขาดนั้น ศาลอาจเลื่อนการพิจารณาของศาลในการขอให้บังคับตามคำชี้ขาดออกไปได้ และอาจให้คู่กรณีฝ่ายที่คัดค้านคำชี้ขาดหาประกันที่เหมาะสมก่อนก็ได้ หากคู่ความฝ่ายที่ขอให้บังคับคำชี้ขาดร้องขอเช่นนั้น

- เหตุที่ผู้คัดค้านไม่จำเป็นต้องอ้างแต่ศาลสามารถยกขึ้นเองได้

ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดได้โดยคู่กรณีที่คัดค้านคำชี้ขาดไม่ต้องกล่าวอ้างก็ได้ หากศาลพบข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ (มาตรา ๔๔) กล่าวคือ ข้อพิพาทนั้นตามกฎหมายไทยไม่สามารถระงับได้โดยการอนุญาโตตุลาการ และการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนไทย

๖. สรุป

ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบันการอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีความสำคัญมากขึ้นและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องรวมตัวกันในทางเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศในกลุ่มดังกล่าวเช่นกรณีในประเทศไทยรวมกลุ่มในอาเซียนเพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค และทำให้มีการประกอบธุรกิจกันเองในกลุ่มและกับประเทศนอกกลุ่ม เนื่องจากนักธุรกิจต้องการระบบการระงับข้อพิพาทที่มีความเป็นกลาง

รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการอนุญาตตุลาการสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ เพียงแต่นักธุรกิจจะเลือกดำเนินการอนุญาตตุลาการในประเทศที่มีกฎหมาย สถาบันอนุญาตตุลาการและสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสม คือ สามารถอำนวยความสะดวกในการอนุญาตตุลาการได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนั้นเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ และนักธุรกิจ ตลอดจนนักกฎหมายไทยจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจเรื่องการอนุญาตตุลาการ กฎหมาย และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตตุลาการ และต้องพยายามปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตตุลาการในประเทศไทยให้ทันสมัยและสอดคล้องกับนานาประเทศ จึงจะสามารถดึงดูดให้มีการอนุญาตตุลาการในประเทศไทยได้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อนุญาโตตุลาการในไทยและในต่างประเทศต่างกันอย่างไร*

การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการเป็นกระบวนการทางกฎหมายที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีวิวัฒนาการตั้งแต่สมัยจักรวรรดิโรมัน ราวพุทธศักราช ๕๐๐ เป็นต้นมา ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ใน “กฎหมายสิบสองโต๊ะ” (LEGES DUODECIM TABULARUM) ซึ่งเป็นกฎหมายโบราณที่เป็นรากฐานของกฎหมายโรมันและหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่รับกันในทางสากลและนำไปสู่การปรับใช้เป็นกฎหมายในประเทศต่าง ๆ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ข้อพิพาทในทางแพ่งโดยทั่วไป มีกระบวนการระงับข้อพิพาทอยู่ ๓ ลักษณะสำคัญ ได้แก่

๑. การไกล่เกลี่ย

คู่พิพาทในทางแพ่งสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่าย ได้ตกลงให้มีบุคคลที่สาม เรียกว่า ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Conciliator) ขึ้น เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความกัน โดยคู่พิพาททุกฝ่ายตกลงรับสิทธิตามสัญญาประนีประนอมที่เกิดขึ้นใหม่แทนสัญญาเดิม ซึ่งได้ผ่อนผันข้อเรียกร้องของตนแต่เดิมลง ด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้เสนอแนวทางในด้วยการเจรจาให้เกิดความตกลงกันขึ้นระหว่างคู่กรณีพิพาท โดยไม่มีอำนาจหรือบังคับหรือตัดสินใดๆ ในข้อพิพาทนั้น

๒. การอนุญาโตตุลาการ

คู่พิพาทในทางแพ่งสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่ายได้ตกลงกันในสัญญาหรือตกลงไว้เป็นสัญญาอนุญาโตตุลาการ (Arbitration Agreement) ขึ้นโดยเฉพาะซึ่งแนบท้ายหรือเพิ่มเติมความในสัญญาเดิม เพื่อให้บุคคลที่สามที่อาจเป็นบุคคลเพียงคนเดียวหรือคณะบุคคลที่ตกลงยินยอมรับรองกันไม่ว่าจะกำหนดบุคคลไว้อย่างเฉพาะเจาะจงหรือกำหนดแต่เฉพาะคุณสมบัติไว้ในคราวเดียวกันด้วยก็ตาม ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยในข้อพิพาทตามที่ตกลงกันไว้ซึ่งเกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยผู้ทำหน้าที่ระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการนี้ เรียกว่า อนุญาโตตุลาการ (Arbitrator) ซึ่งต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ด้วยการเปิดโอกาสให้คู่พิพาททุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแสดงข้อเรียกร้องข้อต่อสู้ และแสดงพยานหลักฐานต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาซึ่งคู่กรณีพิพาทตกลงวิธีการดำเนินการสอบสวนพิจารณาข้อพิพาทกันตามวัน เวลา สถานที่ที่กำหนดไว้ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการด้วยการรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากคู่กรณีทุกฝ่ายแล้ว อนุญาโตตุลาการจึงมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในข้อพิพาทที่ผูกพันให้คู่กรณีทุกฝ่ายจำต้องปฏิบัติตามต่อไป

๓. การพิจารณาคความแพ่ง

การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการนี้ เป็นการระงับข้อพิพาทที่คู่กรณีไม่อาจตกลงไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทกันได้ หรือเป็นข้อพิพาทที่คู่กรณีไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะมีเหตุจากความบกพร่องของกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการที่ขัดกับกฎหมายหรือเป็น

* ที่มา : สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, จาก <http://thac.or.th/2017/11/21/21112017/>

คำวินิจฉัยที่ไม่ชอบ ซึ่งการพิจารณาความแพ่งนี้ดำเนินการพิจารณาคดีโดยศาลที่เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการ โดยตุลาการ (Justice) หรือผู้พิพากษา (Judge) เป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติไว้ โดยมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ที่อาจนำ การไกล่เกลี่ยหรือการอนุญาโตตุลาการยกขึ้นพิจารณาประกอบด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อให้มีผลเป็นคำบังคับที่ผูกพันคู่กรณีในข้อพิพาททุกฝ่ายต่อไป

การอนุญาโตตุลาการเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางแพ่งที่ตกลงยอมรับกันด้วยความสมัครใจระหว่างคู่กรณีที่พิพาทกันตามสัญญา ซึ่งกระบวนการอนุญาโตตุลาการมีความเข้มข้นในการพิจารณาที่มีแบบแผนเหมือนการดำเนินพิจารณาคดีโดยศาล โดยผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะตามที่คู่กรณียอมรับกันให้ดำเนินการวินิจฉัยและชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้น จึงเกิดความนิยมแพร่หลาย และนำมาสู่ การควบคุมกระบวนการอนุญาโตตุลาการขึ้นในระบบกฎหมายอังกฤษ ซึ่งมีการตรากฎหมายขึ้นเป็น พระราชบัญญัติว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๒๔๐ ขึ้น และการรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระจัดกระจายเข้าไว้ในประมวลวิธีพิจารณาคความแพ่งใน พ.ศ. ๒๓๙๗ และรัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักรตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการขึ้นอีกครั้งใน พ.ศ. ๒๔๓๒ ตามความ ชับซ้อนและจำนวนคดีของข้อพิพาทในทางแพ่งและพาณิชย์ โดยบังคับใช้ในฐานะประมวลที่เป็นหลัก ทั่วไปว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการและพัฒนามาถึงปัจจุบัน

สำหรับอนุญาโตตุลาการในไทยนั้น ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง ซึ่งมีลักษณะบัญญัติ แต่งตั้งตุลาการขึ้นโดยคู่ความ อันมีฐานะแตกต่างกับตุลาการที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้น สามารถเทียบเคียงได้กับอนุญาโตตุลาการตามระบบกฎหมายของอังกฤษ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ ประมวลกฎหมายและพาณิชย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ ก็มีบทบัญญัติเรื่องอนุญาโตตุลาการในศาลและนอก ศาลไว้ และพัฒนามาสู่การตราพระราชบัญญัติ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ขึ้นเพื่อ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาดนอกศาล

ปัจจุบัน การอนุญาโตตุลาการ ได้พัฒนาเป็นกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งมีผลบังคับใช้และผูกพันรัฐภาคีสมาชิก ตามความแห่ง “อนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของ อนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๕๘” (The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitration Awards , ๑๙๕๘) ซึ่งประเทศไทย โดยรัฐบาลได้เข้าผูกพันตามอนุสัญญาดังกล่าวด้วย และด้วยหลักการพื้นฐานของการอนุญาโตตุลาการซึ่งกฎหมายไทยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันขึ้น แต่อย่างใด ระหว่างอนุญาโตตุลาการไทยกับอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในผลที่เกิดขึ้นในทาง ปฏิบัติ ที่ไม่ว่าการอนุญาโตตุลาการนั้นจะตั้งขึ้นตามสัญญาการอนุญาโตตุลาการด้วยคู่กรณีที่มีสัญชาติไทย หรือตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ทั้งในลักษณะการอนุญาโตตุลาการเฉพาะกิจ (Ad Hoc Arbitration) หรือการอนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน (Institutional Arbitration) ก็ตาม

ด้วยกฎหมายในประเทศไทยที่ปรับปรุงแก้ไขตามกฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดจนความตกลงที่เป็นสนธิสัญญาด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ไทยยอมรับเข้าเป็นรัฐภาคี ส่งผลให้อนุญาตอุตสาหกรรมไทยมีมาตรฐานในทางสากลไม่แตกต่างจากอนุญาตอุตสาหกรรมในต่างประเทศ โดยเฉพาะในทางปฏิบัติซึ่งมีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้โดยเฉพาะที่ดำเนินการอย่างเป็นมาตรฐาน ด้วยกระบวนการโดยสถาบันควบคุมวิชาชีพเฉพาะการระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยและการอนุญาตอุตสาหกรรม และโดยศาลแพ่ง

วิวัฒนาการของอนุญาตอุตสาหกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การค้าการลงทุนอยู่คู่กับโลกมาทุกยุคทุกสมัย เช่นเดียวกับกระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้นได้ก่อนการพัฒนาเคียงข้างตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์อยู่เสมอๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ก่อนการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ ASEAN Economic Community : AEC ของรัฐภาคีสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามความซึ่งตกลงกันในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเริ่มผลบังคับอย่างเป็นทางการขึ้นเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ นั้น รัฐชาติสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ ที่ดำรงอยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันในภูมิภาคนี้ มีความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงเสมอมา ตั้งแต่ความสัมพันธ์ในรัฐโบราณตามแบบเรียนประวัติศาสตร์ที่ได้เรียนรู้กันมาตามแบบแผนของทางราชการนั้น ที่ได้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้านั้น ดำรงอยู่และพัฒนาไปตามกระแสโลกาภิวัตน์เสมอ

เมื่อมีการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศในรูปแบบประชาคมของรัฐระดับภูมิภาคตามความตกลงในปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) หรือปฏิญญากรุงเทพฯ นับแต่วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ เป็นต้นมานั้น การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐภาคีสมาชิกด้วยกันเองและในนามองค์การรัฐระดับภูมิภาคต่อรัฐหรือองค์การรัฐอื่นๆ เน้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นลำดับความสำคัญแรกเสมอมาในตลอดระยะเวลานับแต่การก่อตั้งประชาคมอาเซียนขึ้น

แม้การตกลงในการทางการค้าและการลงทุน จะยืนอยู่บนการแสดงเจตนาของคู่สัญญาทุกฝ่ายร่วมกันที่กำหนดเป็นกิจกรรมทางการค้าการลงทุนรูปแบบต่างๆ ก็ตาม ข้อขัดแย้งในระหว่างการค้าดำเนินธุรกิจอาจเกิดขึ้นได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุใดก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจทั้งที่นับเป็นมูลค่าได้ และที่นับเป็นมูลค่าไม่ได้ที่เป็นรูปธรรมที่เป็นจำนวนเงิน เช่น การก่อมลพิษ อาทิ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งโดยศาล หรือกระบวนการระงับข้อพิพาทนอกศาล เป็นเครื่องมือแสวงหาความเป็นธรรมที่หยิบยกขึ้นมาใช้ต่อกันอยู่เสมอ โดยมีข้อพิจารณาถึงระบบกฎหมายของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่มีความแตกต่าง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละประเทศ เป็นเงื่อนไขสำคัญในการริเริ่มพัฒนาระบบกฎหมายขึ้น รวมถึงการระงับข้อพิพาททางแพ่งโดยอนุญาตอุตสาหกรรมด้วย

หัตถยา นุ่นแจ๊จ (๒๕๕๒) ได้ทำการศึกษาการอนุญาโตตุลาการ ด้วยวิธีการศึกษากฎหมายเชิงเปรียบเทียบด้วยวิธีทางเอกสารไว้อย่างละเอียด โดยมีข้อมูลทางวิชาการที่สำคัญ คือ มาเลเซียเป็นรัฐแรกในประชาคมอาเซียนที่ริเริ่มการอนุญาโตตุลาการโดยสถาบันที่มีรูปแบบเป็นทางการตามกฎหมายในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ด้วยการจัดตั้ง Kuala Lumpur Regional Centre for Arbitration ขึ้น เพื่อเป็นสถาบันรองรับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะที่เป็นอนุญาโตตุลาการนอกศาลที่ให้บริการทางกฎหมายอย่างเป็นมาตรฐานสากล และพัฒนาการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลยิ่งขึ้นในอีกสามปีถัดมา โดยความสนับสนุนของ The Asian-African Legal Consultative Organization (AALCO) ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่ทำการผลักดันข้อเสนอให้มีกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการ ต่อที่ประชุมแห่งคณะกรรมการว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ (UNCITRAL) ซึ่งริเริ่มแก้ไข อนุสัญญานิวยอร์ก พ.ศ. ๒๕๐๑ และสำเร็จเป็นกฎหมายต้นแบบที่บังคับใช้ในฐานะกฎหมายการค้าระหว่างประเทศว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการ เมื่อพ.ศ.๒๕๒๘

สิงคโปร์ริเริ่มการมีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการด้วยการศึกษาวิจัยเพื่อมีข้อเสนอทางกฎหมายและวิชาการโดยคณะอนุกรรมการแก้ไขกฎหมาย(Sub-Committee of Law Reform Committee) เมื่อราวพ.ศ. ๒๕๓๔ มีการดำเนินการในรูปขององค์กรอิสระเป็นครั้งแรกในปีเดียวกัน และได้มีการเสนอเป็นร่างกฎหมายกฎหมายต่อรัฐสภาเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๓๗ และประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมายครั้งแรกในอีกไม่กี่เดือนต่อมา คือ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ และได้ก่อตั้ง “SIAC” ขึ้นเป็นสถาบันเพื่อการรองรับข้อพิพาทแพ่งและพาณิชย์อย่างเป็นทางการ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสถาบันอีกสองสามครั้ง โดยครั้งล่าสุดเป็นการแก้ไขตามสาระสำคัญของเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นการแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดในทางปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันและตรงกับข้อกำหนดเพิ่มเติมตาม “กฎหมายต้นแบบ” ให้มากขึ้น ด้วยเจตนารมณ์ในการก่อตั้งที่มีวัตถุประสงค์หลักสำหรับการเป็นสถาบันอนุญาโตตุลาการระดับสากล ดังนั้น SIAC จึงมีความเป็นอิสระสูง เพื่อดึงดูดให้นักลงทุนในระดับโลกเข้ามาใช้พื้นที่ข้อสถาบันในการอำนวยความสะดวกสำเร็จทางการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

มาเลเซียและสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีวิวัฒนาการอย่างโดดเด่นในการอนุญาโตตุลาการที่นับได้ว่าเป็นวิวัฒนาการที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบกฎหมายของภูมิภาคอาเซียนต่อไปในอนาคต

สำหรับประเทศไทย การอนุญาโตตุลาการมีการปรับปรุงครั้งสำคัญเมื่อการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๗ ที่กำหนดให้มีอนุญาโตตุลาการนอกศาลที่ชอบด้วยกฎหมายได้ และได้ยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวไป เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ เนื่องจากมีการตราพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการขึ้นเป็นการเฉพาะ ต่อมาได้มีตราพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมไปทั้งฉบับ และมีการตราพระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ขึ้น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการทั้งระบบกฎหมายไทย

สามารถดำเนินการระงับข้อพิพาททางแพ่งด้วยวิธีการนอกศาลตามลักษณะต่าง ๆ และให้บริการต่อบุคคลหรือนิติบุคคลเป็นการทั่วไป เพื่อตอบสนองประโยชน์สูงสุดให้แก่ทุกฝ่ายด้วยการระงับข้อพิพาทที่เป็นตามหลักกฎหมายสากลและไม่ขัดกับกฎหมายในประเทศ ซึ่งดำเนินการอย่างเป็นอิสระและมีมาตรฐานวิชาชีพสูง

ทั้งนี้ สถาบันอนุญาโตตุลาการ หรือ THAC ดำเนินการระงับข้อพิพาททางแพ่งในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายไว้และให้บริการทางวิชาชีพด้วยการฝึกอบรมให้แก่นักกฎหมายและผู้สนใจทั่วไปอย่างสม่ำเสมอมาตั้งแต่ ต้นปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา

สารนิพนธ์ของหัชยา นุ่นแจ้ง ช่วยทำให้การทำความเข้าใจต่อระบบกฎหมายในอาเซียน โดยเฉพาะการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ด้วยวิธีการอื่นนอกจากการดำเนินคดีในศาลได้เป็นประโยชน์อย่างมาก เพราะนอกจากทำให้เห็นที่มาที่และวิวัฒนาการของระบบการอนุญาโตตุลาการอย่างชัดเจน ด้วยข้อสรุปจากที่เป็นวิชาการว่า การอนุญาโตตุลาการที่ริเริ่มและดำเนินการต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในมาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย มีความพยายามอย่างสูงเพื่อนำหลักการสากลเฉพาะในการอนุญาโตตุลาการมาปรับใช้เป็นกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งมีเนื้อหาที่เอื้อไปสู่การมีสถาบันและบุคลากรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ

วิวัฒนาการดังที่กล่าวมานี้ คือรากฐานสำคัญที่จะไปสู่การวิเคราะห์แนวโน้มของระบบกฎหมายในระดับภูมิภาคและการพัฒนาข้อปฏิบัติใหม่ ๆ จากหลักกฎหมายสากล ที่นำมาสู่การปรับปรุงแก้ไขพัฒนากฎหมายภายในประเทศฉบับต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดการใช้จ่ายจากการลงทุนเพื่อการระงับข้อพิพาททางแพ่งให้มากขึ้นและเป็นที่ยอมรับต่อไปในอนาคต

ขั้นตอนอนุญาโตฯ ก้าวให้ทันอาเซียน*

หลังจาก ๑๐ ประเทศในอาเซียนร่วมกันตั้งประชาคมเศรษฐกิจ หรือ AEC แล้วเสร็จ ในปลายปี ๒๕๕๘ ไม่เพียงจะทำให้เกิดการเปิดเสรีทางการค้า บริการ และลงทุนครั้งมหึมาในภูมิภาค ยังเป็นที่คาดหวังการดำเนินธุรกรรมทางการค้า บริการ และการลงทุน ระหว่างประเทศสมาชิก ทั้งสิบชาติ ยังอาจก่อให้เกิดปัญหา หรือข้อขัดแย้งอย่างกว้างขวางตามมามากในภูมิภาคอาเซียน จึงทำความตกลงกำหนดให้มีกลไกในการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิก โดยมี “อนุญาโตตุลาการ” เป็นเครื่องมือในการระงับข้อพิพาทรูปแบบหนึ่งที่ถูกลำเอียง

การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) หมายถึง วิธีระงับข้อพิพาท ซึ่งคู่กรณีตกลงกันเสนอ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นแล้ว หรือที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ให้บุคคลภายนอกซึ่งเรียกว่า อนุญาโตตุลาการ เป็นผู้ทำการพิจารณาชี้ขาด โดยคู่กรณีผูกพัน ที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ รูปแบบ อนุญาโตตุลาการ มี ๒ ประเภทใหญ่ คือ อนุญาโตตุลาการในศาล และนอกศาล และยังแบ่งย่อยออกเป็น อนุญาโตตุลาการเฉพาะกิจ อนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีแต่ อนุญาโตตุลาการนอกศาล เท่านั้นที่ได้รับความนิยม ซึ่งจะใช้ก็ต่อเมื่อคู่กรณีตกลงกันเสนอข้อพิพาท ให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาชี้ขาด โดยไม่ได้ฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งอาจตกลงกันไว้ล่วงหน้าก่อนมีข้อพิพาท หรืออาจตกลงกันภายหลังจากที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้วก็ได้กรณี อนุญาโตตุลาการแบบเฉพาะกิจ (Ad Hoc Arbitration) เป็นกรณีที่คู่พิพาทดำเนินการระงับข้อพิพาทตามวิธีอนุญาโตตุลาการด้วยตนเอง กล่าวคือ ตั้งอนุญาโตตุลาการและกำหนดวิธีพิจารณาต่างๆเอง โดยให้อนุญาโตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด ข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ส่วนอนุญาโตตุลาการโดยสถาบัน (Institutional Arbitration) เป็นกรณีที่คู่พิพาท ตกลงระงับข้อพิพาทกัน โดยใช้บริการของสถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งอาจเป็นสถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ บริการด้านอนุญาโตตุลาการโดยเฉพาะ หรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรเฉพาะ ซึ่งให้บริการแก่สมาชิก หรือผู้เกี่ยวข้องก็ได้ในประเทศไทย เช่น สถาบันอนุญาโตตุลาการของสำนักงานศาลยุติธรรม สถาบัน อนุญาโตตุลาการของหอการค้าแห่งประเทศไทย อนุญาโตตุลาการของสำนักงาน ก.ล.ต. หรือของสมาคม ตลาดตราสารหนี้ไทยในต่างประเทศ เช่น สถาบันอนุญาโตตุลาการของสภาหอการค้าระหว่างประเทศ (International Chamber of Commerce- ICC) และสมาคมอนุญาโตตุลาการของสหรัฐอเมริกา (American Arbitration Association-AAA) หรืออนุญาโตตุลาการของ NASD เป็นต้น ข้อดีหรือจุดเด่น ของกระบวนการอนุญาโตตุลาการ อยู่ที่ความรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะการฟ้องคดีต่อศาล นอกจากมีขั้นตอนมาก คู่ความยังสามารถอุทธรณ์ ฎีกาต่อไปได้อีก ทำให้เสียเวลามากมหาศาล แต่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ จะสิ้นสุดอย่างรวดเร็วกว่า

* ที่มา : สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑, จาก <https://www.thairath.co.th/content/409572>

นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นอนุญาโตตุลาการมักมีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องที่พิพาทเป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจเรื่องที่พิพาทและพยานหลักฐานต่าง ๆ เป็นอย่างดี การชี้ขาดข้อพิพาทจึงทำได้รวดเร็วและเป็นธรรม การรักษาชื่อเสียงและความลับ เป็นอีกเหตุผลที่ทำให้มีการเลือกใช้วิธีอนุญาโตตุลาการ เพราะการพิจารณาคดีของศาลต้องกระทำโดยเปิดเผย สื่อมวลชนและคนทั่วไปสามารถเข้าฟังการพิจารณาของศาลได้ อาจส่งผลเสียต่อภาพพจน์ทางธุรกิจ และการรักษาความลับของคู่กรณี แต่หลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาของการอนุญาโตตุลาการกระทำเป็นความลับ เฉพาะคู่กรณีและผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นมีสิทธิเข้าร่วมการพิจารณา จึงช่วยรักษาชื่อเสียงของคู่พิพาท ความลับทางธุรกิจได้อย่างดี คำถามก็คือ ก่อนที่ประเทศไทยจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เรามีความพร้อมในเรื่องอนุญาโตตุลาการเพียงใด

ดร.อนันต์ จันทโรภากร อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บอกว่า สิ่งที่เป็นปัญหาของไทยอยู่ที่ทุกวันนี้ยังมีมติคณะรัฐมนตรี หรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการหลายเรื่องที่ยังปิดกั้น หรือเป็นอุปสรรค มิให้คนต่างด้าวเข้ามาใช้ หรือดำเนินการอนุญาโตตุลาการในบ้านเรา “ยกตัวอย่างกรณีที่เป็นโครงการของรัฐบาลไทย เรามองว่าจะเอาคนต่างด้าวเข้ามาชักพยานไม่ได้ หรือดันไปเขียนกักเอาไว้ ถ้าใช้กฎหมายไทยในการพิจารณาต้องใช้ผู้ที่จบปริญญาในเมืองไทย” “ในแง่ความไม่พร้อมของนักกฎหมาย หรือผู้ที่จะเป็นอนุญาโตตุลาการของไทยก็เช่นกัน ในกรณีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ และตกลงกันว่าต้องทำคดี หรือว่าความเป็นภาษาอังกฤษ ที่ปรึกษาคดี หรือทนายความของเรา มีความชัดเจนทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ทัดเทียมกับต่างชาติแล้วหรือไม่เพียงไร” ดร.อนันต์มองว่า สิ่งเหล่านี้หากยังไม่แก้ไขให้มีความเป็นสากล หรือยังไม่ยอมลดบทบาทการเป็นประเทศที่ต่อต้านการใช้อนุญาโตตุลาการ อีกหน่อยจะไม่มีใครกล้าเข้ามาค้าขาย หรือเจรจาธุรกิจกับไทย รวมทั้งข้อพิพาทที่ควรจะอยู่ในประเทศไทย ก็จะไปกระเด็นไปอยู่ที่สิงคโปร์ ฮองกง หรือประเทศซึ่งการอนุญาโตตุลาการของเขามีความเป็นมาตรฐานสากลมากกว่าเราหมด “การจะให้คดีหรือข้อพิพาททางธุรกิจอยู่ในประเทศไทย ก่อนอื่นเราต้องเปิดใจกว้างเรื่องกฎกติกา เพราะถ้ายังปิดกั้นต่างชาติเท่าไร เขาก็จะยิ่งปิดกั้นเราโต้ตอบเท่านั้น หรือเท่ากับเป็นการไล่ให้ข้อพิพาททางธุรกิจ ที่ควรจะใช้กระบวนการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทย ออกไปอยู่นอกประเทศมากขึ้น” “อุปสรรคแรกของคนไทยอยู่ที่ประสบการณ์ในการทำคดี หรือข้อพิพาทระหว่างประเทศเรายังมีน้อย การใช้ภาษากฎหมายและต้องทำคดีเป็นภาษาอังกฤษ เรายังไม่สันทัด ถ้าไม่เร่งแก้ไขอุปสรรคเหล่านี้ ถึงเวลาเปิดเออีซี การอนุญาโตตุลาการของเราอาจมีปัญหา”

ดร.วิลาวรรณ มังคละธนะกุล ผอ.กองกฎหมาย กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ บอกว่า การที่ประเทศไทยไปลงนามเกี่ยวกับข้อพิพาททางการลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชนไว้ในสนธิสัญญา ทำให้นักลงทุนต่างชาติจากประเทศคู่ค้าสามารถเลือกได้ว่า เมื่อเกิดข้อพิพาททางธุรกิจขึ้น เขาสามารถเลือกใช้สิทธิทางศาล หรืออนุญาโตตุลาการก็ได้ ปัญหาอยู่ตรงที่การที่ไทย

ไปลงนามไว้เฉย ๆ โดยไม่เข้าร่วมเป็นภาคี ทำให้เราไม่ได้เข้าร่วมในแวดวงของผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้ความเข้าใจในทิศทางหรือแนวโน้มของแวดวงอนุญาโตตุลาการของเรา ค่อนข้างอยู่ห่างจากนานาชาติ “ที่ผ่านมา เวลาเราต่อสู้คดีกับเอกชนต่างชาติแล้ว พอทำท่าว่าจะแพ้เรามักเลือกใช้วิธีขอเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ยอมจ่ายค่าเสียหายให้เขาไปเพื่อยุติคดี แต่เราไม่เคยมองย้อนว่า แท้ที่จริงแล้วนักลงทุนต่างชาติต้องการอะไร หรือแทนที่เราจะเลือกใช้การอนุญาโตตุลาการ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการแลกเปลี่ยนกับโลกภายนอกมากขึ้น ก็ไม่มี” จึงไม่น่าแปลกใจที่ทุกวันนี้ไม่ค่อยมีนักลงทุนชาติใดอยากเข้ามาใช้รูปแบบอนุญาโตตุลาการ ที่กรุงเทพฯ หรือเมืองไทย ถ้าไม่หนีไปใช้ที่ลอนดอน ปารีส ก็จะหนีไปใช้ที่ฮ่องกง สิงคโปร์ หรือกัวลาลัมเปอร์กันเป็นหลัก

ภาคผนวก

:

- พระราชบัญญัติอนุญาตไต่ตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕
- หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๖๗๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตไต่ตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตไต่ตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาตไต่ตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ.
- สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาตไต่ตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย สำนักงานศาลยุติธรรม
- วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของร่างพระราชบัญญัติ อนุญาตไต่ตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๑)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อนุญาตตุลาการ

พ.ศ. ๒๕๔๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

เป็นปีที่ ๕๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

ให้ประกาศว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอนุญาตตุลาการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
ของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ.

๒๕๔๕”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษา เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับอนุญาตตุลาการนอกศาลให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอ้าง
ถึงพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“คณะอนุญาตตุลาการ” หมายความว่า อนุญาตตุลาการคนเดียว หรือ
อนุญาตตุลาการหลายคน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“ศาล” หมายความว่า องค์กรหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งที่มีอำนาจตุลาการตาม
กฎหมายของประเทศซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“ข้อเรียกร้อง” หมายความว่า มวมถึง ข้อเรียกร้องแย้งด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อเรียกร้อง
ตามมาตรา ๓๑ (๑) และมาตรา ๓๘ วรรคสอง (๑)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

“คำคัดค้าน” หมายความว่ารวมถึง คำคัดค้านแก้ไขข้อเรียกร้องด้วย ทั้งนี้ เว้นแต่คำคัดค้านแก้ไขข้อเรียกร้องตามมาตรา ๓๑ (๒) และมาตรา ๓๘ วรรคสอง (๑)

มาตรา ๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๔ ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจคู่สัญญาในการตัดสินใจเรื่องใด คู่สัญญานั้นมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลที่สามหรือหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องนั้นแทนได้ด้วย

ในกรณีที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ข้อเท็จจริงใดเป็นข้อเท็จจริงที่คู่สัญญาจะหรืออาจจะตกลงกันได้ หรือกำหนดถึงข้อตกลงของคู่สัญญาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ข้อตกลงเช่นนั้นให้รวมถึงข้อบังคับว่าด้วยอนุญาโตตุลาการที่ระบุไว้ในข้อตกลงนั้นด้วย

มาตรา ๗ ในกรณีที่คู่สัญญามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น การส่งเอกสารตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าได้ส่งให้แก่บุคคลซึ่งระบุไว้ในเอกสารนั้นหรือได้ส่งไปยังสำนักทำางาน ภูมิภาค หรือที่อยู่ทางไปรษณีย์ของบุคคลซึ่งระบุไว้ในเอกสารนั้น หรือในกรณีที่ไม่ปรากฏที่อยู่ข้างต้นแม้ได้สืบหาตามสมควรแล้ว ถ้าได้ส่งไปยังสำนักทำางาน หรือภูมิภาค หรือที่อยู่ทางไปรษณีย์แห่งสุดท้ายที่ทราบ โดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ถ้าเป็นการส่งภายในประเทศ หรือโดยวิธีอื่นใดที่แสดงถึงความพยายามในการจัดส่ง ให้ถือว่าบุคคลซึ่งระบุไว้ในเอกสารนั้นได้รับเอกสารดังกล่าวแล้ว

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้บังคับกับการส่งเอกสารในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล

มาตรา ๘ ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดรู้ว่าบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้ซึ่งคู่สัญญาอาจตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ หรือคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งยังมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาอนุญาโตตุลาการ ถ้าคู่สัญญาฝ่ายนั้นยังดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการต่อไปโดยไม่คัดค้านการไม่ปฏิบัติของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กำหนดไว้ให้ถือว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้นสละสิทธิ์ในการคัดค้าน

มาตรา ๙ ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค หรือศาลที่มีการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการนั้น เป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

สัญญาอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๑๑ สัญญาอนุญาตตุลาการ หมายถึง สัญญาที่คู่สัญญาตกลงให้ระงับข้อพิพาททั้งหมดหรือบางส่วนที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะเกิดจากนิติสัมพันธ์ทางสัญญาหรือไม่โดยวิธีอนุญาตตุลาการ ทั้งนี้ สัญญาอนุญาตตุลาการอาจเป็นข้อสัญญาหนึ่งในสัญญาหลัก หรือเป็นสัญญาอนุญาตตุลาการแยกต่างหากก็ได้

สัญญาอนุญาตตุลาการต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญา เว้นแต่ถ้าปรากฏข้อสัญญาในเอกสารที่คู่สัญญาได้ตอบทางจดหมาย โทรสาร โทรเลข โทรศัพท์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยมีการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางอื่นซึ่งมีการบันทึกข้อสัญญานั้นไว้ หรือมีการกล่าวอ้างข้อสัญญาในข้อเรียกร้องหรือข้อคัดค้านและคู่สัญญาฝ่ายที่มีได้กล่าวอ้างไม่ปฏิเสธให้ถือว่า มีสัญญาอนุญาตตุลาการแล้ว

สัญญาที่มีหลักฐานเป็นหนังสืออันได้กล่าวถึงเอกสารใดที่มีข้อตกลงให้ระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตตุลาการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ข้อตกลงนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาหลัก ให้ถือว่า มีสัญญาอนุญาตตุลาการแล้ว

มาตรา ๑๒ ความสมบูรณ์แห่งสัญญาอนุญาตตุลาการและการตั้งอนุญาตตุลาการย่อมไม่เสียไปแม้ในภายหลังคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายหรือสิ้นสุดสภาพความเป็นนิติบุคคล ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๓ เมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องหรือความรับผิดชอบ สัญญาอนุญาตตุลาการที่มีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องหรือความรับผิดชอบนั้นย่อมผูกพันผู้รับโอนด้วย

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทตามสัญญาอนุญาตตุลาการโดยมิได้เสนอข้อพิพาทนั้นต่อคณะอนุญาตตุลาการตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายที่ถูกฟ้องอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจไม่ช้ากว่าวันยื่นคำให้การหรือภายในระยะเวลาที่มีสิทธิยื่นคำให้การตามกฎหมายให้มีคำสั่งจำหน่ายคดี เพื่อให้คู่สัญญาไปดำเนินการทางอนุญาตตุลาการ และเมื่อศาลทำการไต่สวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุที่ทำให้สัญญาอนุญาตตุลาการนั้นเป็นโมฆะ หรือใช้บังคับไม่ได้ หรือมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญานั้นได้ ก็ให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีนั้นเสีย

ในระหว่างการพิจารณาคำร้องของศาลตามวรรคหนึ่ง คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจเริ่มดำเนินการทางอนุญาตตุลาการได้ หรือคณะอนุญาตตุลาการอาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไป และมีคำชี้ขาดในข้อพิพาทนั้นได้

มาตรา ๑๕ ในสัญญาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชนไม่ว่าเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ก็ตาม คู่สัญญาอาจตกลงให้ใช้วิธีการอนุญาตตุลาการในการระงับข้อพิพาทได้ และให้สัญญาอนุญาตตุลาการดังกล่าวมีผลผูกพันคู่สัญญา

มาตรา ๑๖ คู่สัญญาที่ได้ทำสัญญาอนุญาตตุลาการไว้อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้มีคำสั่งใช้วิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของตนก่อน หรือขณะดำเนินการทางอนุญาตตุลาการได้ ถ้าศาลเห็นว่ากระบวนการพิจารณานั้นหากเป็นการพิจารณาของศาลแล้วศาลทำให้

ได้ก็ให้ศาลจัดการให้ตามคำร้องนั้น ทั้งนี้ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความของศาล ในส่วนที่เกี่ยวกับการนั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตามคำร้องของคู่สัญญาตามวรรคหนึ่ง ถ้าคู่สัญญาฝ่ายที่ยื่นคำร้องมิได้ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดดังกล่าว

หมวด ๒

คณะอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๑๗ ให้คณะอนุญาโตตุลาการประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการเป็นจำนวนเลขคู่

ในกรณีที่คู่พิพาทกำหนดจำนวนอนุญาโตตุลาการเป็นเลขคู่ ให้อนุญาโตตุลาการร่วมกันตั้งอนุญาโตตุลาการเพิ่มอีกหนึ่งคนเป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการ วิธีการตั้งประธานคณะอนุญาโตตุลาการ ให้เป็นไปตามมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๒)

ในกรณีที่คู่พิพาทไม่สามารถตกลงกำหนดจำนวนอนุญาโตตุลาการได้ ให้มีอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้กำหนดวิธีการตั้งคณะอนุญาโตตุลาการไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว ถ้าคู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ ให้คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้มีคำสั่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการแทน

(๒) ในกรณีที่กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการมากกว่าหนึ่งคน ให้คู่พิพาทตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละเท่ากัน และให้อนุญาโตตุลาการดังกล่าวร่วมกันตั้งอนุญาโตตุลาการอีกคนหนึ่ง แต่ถ้าคู่พิพาทฝ่ายใดมิได้ตั้งอนุญาโตตุลาการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งให้ตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือถ้าอนุญาโตตุลาการทั้งสองฝ่ายไม่อาจร่วมกันตั้งประธานคณะอนุญาโตตุลาการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับการตั้งให้เป็นอนุญาโตตุลาการ ให้คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้มีคำสั่งตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือประธานคณะอนุญาโตตุลาการแทน

ในกรณีที่การตั้งอนุญาโตตุลาการตามวรรคหนึ่งมิได้กำหนดวิธีการอื่นใดที่ทำให้สามารถตั้งอนุญาโตตุลาการได้ ให้คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้ดำเนินการตั้งอนุญาโตตุลาการตามที่ศาลเห็นสมควรได้ หากปรากฏว่า

- (๑) คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้
- (๒) คู่พิพาทหรืออนุญาโตตุลาการไม่อาจตกลงกันตามวิธีการที่กำหนดไว้ได้ หรือ
- (๓) บุคคลที่สามหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งมิได้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้

ไว้

มาตรา ๑๙ อนุญาโตตุลาการต้องมีความเป็นกลางและเป็นอิสระ รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในสัญญาอนุญาโตตุลาการ หรือในกรณีที่คู่สัญญาตกลงกันให้หน่วยงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ดำเนินการต้องมีคุณสมบัติตามที่หน่วยงานดังกล่าวกำหนด

บุคคลซึ่งจะถูกตั้งเป็นอนุญาโตตุลาการจะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของตน และนับแต่เวลาที่ได้รับการตั้งและตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ บุคคลดังกล่าวจะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเช่นว่านั้นต่อคู่พิพาทโดยไม่ชักช้าเว้นแต่จะได้แจ้งให้คู่พิพาทรู้ล่วงหน้าแล้ว

อนุญาโตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระ หรือการขาดคุณสมบัติตามที่คู่พิพาทตกลงกัน แต่คู่พิพาทจะคัดค้านอนุญาโตตุลาการซึ่งตนเป็นผู้ตั้งหรือร่วมตั้งมิได้ เว้นแต่คู่พิพาทฝ่ายนั้นมิได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการคัดค้านในขณะที่ตั้งอนุญาโตตุลาการนั้น

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คู่พิพาทฝ่ายที่ประสงค์จะคัดค้านอนุญาโตตุลาการจะต้องยื่นหนังสือแสดงเหตุแห่งการคัดค้านต่อคณะอนุญาโตตุลาการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รู้ถึงการตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือรู้ถึงข้อเท็จจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสาม และหากอนุญาโตตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ถอนตัวจากการเป็นอนุญาโตตุลาการหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยกับข้อคัดค้านนั้น ให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยคำคัดค้านนั้น

ถ้าการคัดค้านโดยวิธีตามที่คู่พิพาทตกลงกันหรือตามวิธีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ไม่บรรลุผลหรือในกรณีมีอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว คู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยคำคัดค้านนั้น หรือนับแต่วันที่ได้รู้ถึงการตั้งอนุญาโตตุลาการ หรือรู้ถึงข้อเท็จจริงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ วรรคสาม แล้วแต่กรณี และเมื่อศาลได้สวนคำคัดค้านนั้นแล้วให้มีคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำคัดค้านนั้น และในระหว่างการพิจารณาของศาล คณะอนุญาโตตุลาการซึ่งรวมถึงอนุญาโตตุลาการซึ่งถูกคัดค้านอาจดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการต่อไปจนกระทั่งมีคำสั่งขาดได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น คณะอนุญาโตตุลาการอาจขยายระยะเวลาการคัดค้านอนุญาโตตุลาการตามวรรคหนึ่งออกไปได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

มาตรา ๒๑ การเป็นอนุญาโตตุลาการสิ้นสุดลงเมื่อตาย

ในกรณีที่บุคคลซึ่งจะได้รับหรือได้รับการตั้งเป็นอนุญาโตตุลาการผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่ว่าโดยไมยินยอมรับการตั้ง ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ภายในระยะเวลาอันสมควรด้วยเหตุอื่น ให้การเป็นอนุญาโตตุลาการของผู้นั้นสิ้นสุดลงเมื่ออนุญาโตตุลาการผู้นั้นขอถอนตัว หรือคู่พิพาทตกลงกันให้การเป็นอนุญาโตตุลาการสิ้นสุดลง แต่ถ้ายังมีข้อโต้แย้งในเหตุดังกล่าว คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้วินิจฉัยถึงการสิ้นสุดของการเป็นอนุญาโตตุลาการได้

ภายใต้บังคับวรรคสองหรือมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การที่อนุญาโตตุลาการขอถอนตัวหรือการที่คู่พิพาทตกลงกันให้การเป็นอนุญาโตตุลาการสิ้นสุดลง ไม่ถือว่าเป็นการยอมรับเหตุตามวรรคสองหรือมาตรา ๑๙ วรรคสาม

มาตรา ๒๒ ถ้าการเป็นอนุญาโตตุลาการสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๑ หรือเพราะเหตุการณ์ถอนตัวของอนุญาโตตุลาการ หรือคู่พิพาทตกลงกันให้การเป็นอนุญาโตตุลาการ สิ้นสุดลงหรือในกรณีที่การเป็นอนุญาโตตุลาการสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่น ให้ตั้งอนุญาโตตุลาการแทนตาม วิธีการที่ได้กำหนดไว้สำหรับการตั้งอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๒๓ อนุญาโตตุลาการไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่งในการกระทำตามหน้าที่ในฐานะ อนุญาโตตุลาการ เว้นแต่จะกระทำการโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงทำให้คู่พิพาทฝ่าย ใดฝ่ายหนึ่งเสียหาย

อนุญาโตตุลาการผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับ ตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่อนุญาโตตุลาการเพื่อ จูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำการใดอันมิชอบด้วยหน้าที่ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๓

อำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๒๔ คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจวินิจฉัยขอบเขตอำนาจของตนรวมถึง ความมีอยู่หรือความสมบูรณ์ของสัญญาอนุญาโตตุลาการ ความสมบูรณ์ของการตั้งคณะ อนุญาโตตุลาการ และประเด็นข้อพิพาทอันอยู่ภายในขอบเขตอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการได้ และเพื่อวัตถุประสงค์นี้ให้ถือว่าข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาหลักเป็นข้อ สัญญาแยกต่างหากจากสัญญาหลัก คำวินิจฉัยของคณะอนุญาโตตุลาการที่ว่าสัญญาหลักเป็นโมฆะ หรือไม่สมบูรณ์จะไม่กระทบกระเทือนถึงข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการ

การคัดค้านอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการในการพิจารณาข้อพิพาทใดจะต้องถูก ยกขึ้นว่ากล่าวไม่ช้ากว่าวันยื่นคำคัดค้านต่อผู้ในประเด็นข้อพิพาท และคู่พิพาทจะไม่ถูกตัดสิทธิที่จะ คัดค้านเพราะเหตุที่คู่พิพาทนั้นได้ตั้งหรือมีส่วนร่วมในการตั้งอนุญาโตตุลาการ และในการคัดค้านว่า คณะอนุญาโตตุลาการกระทำเกินขอบเขตอำนาจ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องยกขึ้นว่ากล่าวในทันทีที่ เรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ เว้นแต่ในกรณีที่คณะอนุญาโตตุลาการ พิจารณาเห็นว่าการที่ล่าช้านั้นมีเหตุสมควร คณะอนุญาโตตุลาการอาจอนุญาตให้คู่พิพาทยกขึ้นว่า กล่าวภายหลังระยะเวลาที่กำหนดไว้ก็ได้

คณะอนุญาโตตุลาการอาจวินิจฉัยขอบเขตอำนาจของตนโดยการวินิจฉัยชี้ขาด เบื้องต้น หรือในคำชี้ขาดประเด็นข้อพิพาทก็ได้ แต่ถ้าคณะอนุญาโตตุลาการได้ชี้ขาดเบื้องต้นว่าคณะ อนุญาโตตุลาการมีอำนาจพิจารณาเรื่องใด คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขต อำนาจให้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับแจ้งคำชี้ขาดเบื้องต้นนั้นและใน

ขณะที่คำร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล คณะอนุญาโตตุลาการอาจดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการและทำคำชี้ขาดต่อไปได้

หมวด ๔

วิธีพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ

มาตรา ๒๕ ในการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ ให้คู่พิพาทได้รับการปฏิบัติ

อย่างเท่าเทียมกัน และให้มีโอกาสนำสืบพยานหลักฐานและเสนอข้ออ้างข้อต่อสู้ของตนได้ตามพฤติการณ์แห่งข้อพิพาทนั้น

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันหรือกฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ให้คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร อำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการนี้ให้รวมถึงอำนาจวินิจฉัยในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงด้วย

เพื่อประโยชน์แห่งหมวดนี้ คณะอนุญาโตตุลาการอาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยพยานหลักฐานมาใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๒๖ คู่พิพาทอาจตกลงกำหนดสถานที่ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการไว้ก็ได้ ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงเช่นนั้น ให้คณะอนุญาโตตุลาการกำหนดสถานที่โดยคำนึงถึงสภาพแห่งข้อพิพาทและความสะดวกของคู่พิพาท

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คณะอนุญาโตตุลาการอาจกำหนดสถานที่อื่นใดนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งเพื่อดำเนินการปรึกษาหารือเพื่อสืบพยานบุคคลผู้เชี่ยวชาญหรือคู่พิพาท หรือเพื่อตรวจสอบวัตถุ สถานที่หรือเอกสารใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๒๗ ในการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ ให้ถือว่ามี การมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาตามมาตรา ๑๙๓/๑๔ (๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการจะเริ่มต้นในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งได้รับหนังสือจากคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งขอให้ระงับข้อพิพาทนั้นโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ

(๒) เมื่อคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งบอกกล่าวเป็นหนังสือแก่คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งให้ตั้งอนุญาโตตุลาการหรือให้ความเห็นชอบในการตั้งอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทนั้น

(๓) เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหนังสือแจ้งข้อพิพาทที่ประสงค์จะระงับต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ในกรณีที่สัญญาอนุญาโตตุลาการกำหนดคณะอนุญาโตตุลาการไว้

(๔) เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสนอข้อพิพาทต่อหน่วยงานซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการตามที่ตกลงกันไว้

มาตรา ๒๘ คู่พิพาทอาจตกลงกำหนดภาษาที่จะใช้ในการดำเนินการระงับพิจารณาได้ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงเช่นนั้น ให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้กำหนด และถ้ามิได้กำหนดไว้

โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น ข้อตกลงหรือข้อกำหนดเช่นว่านี้ให้ใช้บังคับถึงข้อเรียกร้อง คำคัดค้าน คำร้อง
ที่ทำเป็นหนังสือของคู่พิพาท การสืบพยาน คำชี้ขาด คำวินิจฉัยหรือการสื่อสารใด ๆ ที่ทำโดยหรือทำ
ต่อคณะอนุญาโตตุลาการด้วย

คณะอนุญาโตตุลาการอาจมีคำสั่งให้แนบคำแปลเอกสารที่คู่พิพาทอ้างเป็นพยานเป็น
ภาษาตามที่คู่พิพาทตกลงกันไว้หรือตามที่คณะอนุญาโตตุลาการกำหนดก็ได้

มาตรา ๒๙ ภายในระยะเวลาที่คู่พิพาทตกลงกันหรือที่คณะอนุญาโตตุลาการ
กำหนด ถ้าคู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คู่พิพาทฝ่ายที่เรียกร้องต้องแสดงข้อเท็จจริงเพื่อ
สนับสนุนข้อเรียกร้อง ประเด็นข้อพิพาท และคำขอบังคับของตน ส่วนคู่พิพาทฝ่ายที่ถูกเรียกร้องต้อง
แสดงในคำคัดค้านถึงข้อต่อสู้ของตน ทั้งนี้ คู่พิพาทอาจแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือบัญชีระบุพยานที่
ระบุถึงเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่ประสงค์จะอ้างเป็นพยานมาด้วยก็ได้

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอแก้ไข
เพิ่มเติมข้อเรียกร้องหรือคำคัดค้านในระหว่างพิจารณาก็ได้ เว้นแต่คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าการ
แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่สมควรเมื่อคำนึงถึงความล่าช้าที่จะเกิดขึ้น

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้คณะอนุญาโตตุลาการ
เป็นผู้กำหนดว่าจะสืบพยานหรือฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ หรือจะดำเนินกระบวนการ
พิจารณาโดยรับฟังเพียงเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นใดก็ได้

คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจดำเนินการสืบพยานตามวรรคหนึ่งในระหว่างดำเนิน
กระบวนการพิจารณาในช่วงใด ๆ ตามที่เห็นสมควรถ้าได้รับคำร้องขอจากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่
ในกรณีที่คู่พิพาทได้ตกลงไม่ให้มีการสืบพยานด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ

ให้คณะอนุญาโตตุลาการแจ้งกำหนดนัดสืบพยานและนัดพิจารณาเพื่อตรวจสอบ
วัตถุ สถานที่ หรือเอกสารอย่างอื่นให้คู่พิพาททราบล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควร

ข้อเรียกร้อง คำคัดค้าน คำร้อง เอกสาร หรือข้อมูลทั้งหมดที่คู่พิพาทฝ่ายใดเสนอต่อ
คณะอนุญาโตตุลาการจะต้องส่งให้แก่คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ให้รวมถึงรายงานของผู้เชี่ยวชาญ
หรือเอกสารหลักฐานใด ๆ ซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องใช้ประกอบการชี้ขาดด้วย

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้คณะอนุญาโตตุลาการ
ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งยุติกระบวนการพิจารณา ถ้าคู่พิพาทฝ่ายที่เรียกร้องไม่ยื่นข้อเรียกร้องตามที่
กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

(๒) ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ถ้าคู่พิพาทฝ่ายที่ถูกเรียกร้องไม่ยื่นคำคัดค้าน
ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แต่ทั้งนี้ มิให้ถือว่าการไม่ยื่นคำคัดค้านดังกล่าวเป็นการ
ยอมรับตามข้อเรียกร้องนั้น

(๓) ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ถ้าคู่พิพาทฝ่ายใดไม่มาในวันนัดสืบพยานหรือนัด
พิจารณาหรือไม่เสนอพยานหลักฐานใด ๆ และให้มีคำชี้ขาดต่อไป

ให้คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจไต่สวนตามที่เห็นสมควรก่อนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้รวมถึงเหตุที่ทำให้คู่พิพาทฝ่ายที่ถูกเรียกร้องขาดนัดยื่นคำคัดค้านหรือขาดนัดพิจารณาแล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คณะอนุญาโตตุลาการอาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งหรือหลายคน เพื่อให้ทำความเห็นเฉพาะในประเด็นใด ประเด็นหนึ่งที่จะต้องชี้ขาดก็ได้

(๒) เรียกให้คู่พิพาทให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้เชี่ยวชาญ หรือจัดทำหรือดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาทเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถตรวจสอบได้

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ทำความเห็นเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาแล้ว หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือคณะอนุญาโตตุลาการเห็นสมควร ให้ผู้เชี่ยวชาญนั้นมาให้ข้อเท็จจริงเพื่อให้คู่พิพาทมีโอกาสซักถาม หรือคู่พิพาทฝ่ายนั้นอาจนำพยานผู้เชี่ยวชาญของตนมาสืบในประเด็นดังกล่าวได้

มาตรา ๓๓ คณะอนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการคนใดคนหนึ่ง หรือคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยความยินยอมของคณะอนุญาโตตุลาการเสียงข้างมาก อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจให้ออกหมายเรียกพยาน หรือมีคำสั่งให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดก็ได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามคำร้องตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการพิจารณาของศาลแล้วศาลอาจทำได้ ก็ให้ศาลจัดการให้ตามคำร้องนั้น ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความของศาลในส่วนที่เกี่ยวกับการนั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๕

คำชี้ขาดและการสิ้นสุดกระบวนการพิจารณา

มาตรา ๓๔ ให้คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทไปตามกฎหมายที่คู่พิพาทกำหนดให้นำมาใช้บังคับกับข้อพิพาท ในกรณีที่มีการกำหนดถึงกฎหมายหรือระบบกฎหมายของประเทศใด หากข้อความมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งให้หมายความถึงกฎหมายสารบัญญัติ มิใช่กฎหมายว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายของประเทศนั้น

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้กำหนดถึงกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับข้อพิพาทไว้ ให้คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทไปตามกฎหมายไทย เว้นแต่เป็นกรณีที่มีการขัดกันแห่งกฎหมาย ก็ให้พิจารณาจากหลักว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายที่คณะอนุญาโตตุลาการเห็นสมควรนำมาปรับใช้

คู่พิพาทอาจกำหนดไว้โดยชัดแจ้งให้คณะอนุญาโตตุลาการมีอำนาจชี้ขาดข้อพิพาทโดยใช้หลักแห่งความสุจริตและเป็นธรรม

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการต้องเป็นไปตามข้อสัญญา และหากเป็นข้อพิพาททางการค้าให้คำนึงถึงธรรมเนียมปฏิบัติทางการค้าที่ใช้กับธุรกรรมนั้นด้วย

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คำชี้ขาด คำสั่ง และคำวินิจฉัยในเรื่องใด ๆ ของคณะอนุญาโตตุลาการให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าไม่อาจหาเสียงข้างมากได้ ให้ประธานคณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ทำคำชี้ขาด มีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยเพียงผู้เดียว

ให้ประธานคณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาดในกระบวนการวิธีพิจารณา ถ้าคู่พิพาทหรืออนุญาโตตุลาการทุกคนได้ให้อำนาจไว้เช่นนั้น

มาตรา ๓๖ ในระหว่างดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ ถ้าคู่พิพาทประนีประนอมยอมความกันให้คณะอนุญาโตตุลาการยุติกระบวนการพิจารณา หากคู่พิพาทร้องขอและคณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความกันนั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้คณะอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดไปตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความนั้น

คำชี้ขาดตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความให้อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ และให้มีสถานะและผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดที่วินิจฉัยในประเด็นข้อพิพาท

มาตรา ๓๗ คำชี้ขาดต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคณะอนุญาโตตุลาการถ้าคณะอนุญาโตตุลาการมีจำนวนมากกว่าหนึ่งคน การลงลายมือชื่อของอนุญาโตตุลาการเสียงข้างมากถือว่าเพียงพอแล้วแต่ต้องจดแจ้งเหตุขัดข้องของอนุญาโตตุลาการผู้ซึ่งไม่ลงลายมือชื่อนั้นไว้ด้วย

ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คำชี้ขาดต้องระบุเหตุผลแห่งการวินิจฉัยทั้งปวงไว้โดยชัดแจ้ง แต่จะกำหนดหรือชี้ขาดการใดให้เกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือคำขอของคู่พิพาทไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นคำชี้ขาดตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความตามมาตรา ๓๖ หรือเป็นการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการ หรือค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๔๖

คำชี้ขาดต้องระบุวันและสถานที่ดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและให้ถือว่าคำชี้ขาดดังกล่าวได้ทำขึ้น ณ สถานที่เช่นนั้น

เมื่อทำคำชี้ขาดเสร็จแล้ว ให้คณะอนุญาโตตุลาการส่งสำเนาคำชี้ขาดนั้นให้แก่คู่พิพาททุกฝ่าย

มาตรา ๓๘ การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการจะสิ้นสุดลงเมื่อมีคำชี้ขาดเสร็จเด็ดขาดหรือโดยคำสั่งของคณะอนุญาโตตุลาการตามวรรคสอง

คณะอนุญาโตตุลาการจะมีคำสั่งให้ยุติกระบวนการพิจารณา เมื่อ

(๑) คู่พิพาทฝ่ายที่เรียกร้องขอถอนข้อเรียกร้อง เว้นแต่คู่พิพาทฝ่ายที่ถูกเรียกร้องได้คัดค้านการถอนข้อเรียกร้องดังกล่าว และคณะอนุญาโตตุลาการเห็นถึงประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของคู่พิพาทฝ่ายที่ถูกเรียกร้องในการที่จะได้รับการวินิจฉัยในประเด็นข้อพิพาทนั้น

(๒) คู่พิพาทตกลงกันให้ยุติกระบวนการพิจารณา

(๓) คณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป หรือไม่อาจดำเนินการพิจารณาต่อไปได้

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ วรรคสี่ อำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการจะสิ้นสุดลงพร้อมกับการยุติของกระบวนการพิจารณา

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันได้เป็นอย่างอื่น ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำชี้ขาด

(๑) คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาจยื่นคำร้องขอให้คณะอนุญาโตตุลาการแก้ไขข้อผิดพลาดในการคำนวณตัวเลข ข้อผิดพลาดหรือการพิมพ์ที่ผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อยในคำชี้ขาดให้ถูกต้องได้ ทั้งนี้ ให้ส่งสำเนาคำร้องให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย หรือ

(๒) ในกรณีที่ได้ตกลงกันได้แล้ว คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องขอให้คณะอนุญาโตตุลาการตีความ อธิบายข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใดในคำชี้ขาดได้ ทั้งนี้ ให้ส่งสำเนาคำร้องให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย

ถ้าคณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าคำร้องตาม (๑) และ (๒) มีเหตุผลสมควร ให้แก้ไขหรือตีความให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำร้อง คำตีความ อธิบายความดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำชี้ขาดด้วย

คณะอนุญาโตตุลาการอาจแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดตาม (๑) ได้เองภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำชี้ขาด

เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันได้เป็นอย่างอื่น คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำชี้ขาดและเมื่อได้แจ้งให้คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งทราบแล้ว ให้คณะอนุญาโตตุลาการทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่ยังมิได้มีการวินิจฉัยไว้ในคำชี้ขาด ถ้าคณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าคำร้องดังกล่าวมีเหตุผลสมควร ให้ทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับคำร้อง

ในกรณีมีเหตุจำเป็น คณะอนุญาโตตุลาการอาจขยายระยะเวลาการแก้ไข การตีความ การอธิบายความหรือการทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมตามที่บัญญัติไว้ในวรรคสองและวรรคสี่ได้

ให้นำมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับแก่การแก้ไข การตีความ การอธิบายความ หรือการทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมตามมาตรา

หมวด ๖

การคัดค้านคำชี้ขาด

มาตรา ๔๐ การคัดค้านคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการอาจทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้

คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดได้ โดยยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับสำเนาคำชี้ขาด หรือถ้าเป็นกรณีมีการขอให้คณะอนุญาโตตุลาการแก้ไขหรือตีความคำชี้ขาด หรือชี้ขาดเพิ่มเติม นับแต่วันที่คณะอนุญาโตตุลาการได้แก้ไขหรือตีความคำชี้ขาดหรือทำคำชี้ขาดเพิ่มเติมแล้ว

ให้ศาลเพิกถอนคำชี้ขาดได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดสามารถพิสูจน์ได้ว่า

(ก) คู่สัญญาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่องความสามารถตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

(ข) สัญญาอนุญาตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือตามกฎหมายไทยในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว

(ค) ไม่มีการแจ้งให้คู่พิพาทฝ่ายที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดรู้ล่วงหน้าโดยชอบถึงการแต่งตั้งคณะอนุญาตุลาการหรือการพิจารณาของคณะอนุญาตุลาการ หรือบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้าสู่คดีในชั้นอนุญาตุลาการได้เพราะเหตุประการอื่น

(ง) คำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาตตุลาการหรือคำชี้ขาดวินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาตุลาการ แต่ถ้าคำชี้ขาดที่วินิจฉัยเกินขอบเขตนั้นสามารถแยกออกได้จากคำชี้ขาดส่วนที่วินิจฉัยในขอบเขตแล้วศาลอาจเพิกถอนเฉพาะส่วนที่วินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาตตุลาการหรือข้อตกลงนั้นก็ได้ หรือ

(จ) องค์ประกอบของคณะอนุญาตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะอนุญาตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือในกรณีที่คู่พิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นองค์ประกอบดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้

(๒) มีกรณีปรากฏต่อศาลว่า

(ก) คำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยการอนุญาตุลาการได้ตามกฎหมาย หรือ

(ข) การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการพิจารณาคำร้องให้เพิกถอนคำชี้ขาด ถ้าคู่พิพาทยื่นคำร้องและศาลพิจารณาเห็นว่ามิเหตุผลสมควร ศาลอาจเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปตามที่เห็นสมควร เพื่อให้คณะอนุญาตุลาการพิจารณาอีกครั้งหนึ่งหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่คณะอนุญาตุลาการเห็นสมควร เพื่อให้เหตุแห่งการเพิกถอนนั้นหมดสิ้นไป

หมวด ๗

การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาด

มาตรา ๔๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ คำชี้ขาดของคณะอนุญาตุลาการไม่ว่าจะได้ทำขึ้นในประเทศใดให้ผูกพันคู่พิพาท และเมื่อได้มีการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจยอมบังคับได้ตามคำชี้ขาดนั้น

ในกรณีคำชี้ขาดของคณะอนุญาตุลาการกระทำขึ้นในต่างประเทศ ศาลที่มีเขตอำนาจจะมีคำพิพากษาบังคับตามคำชี้ขาดให้ต่อเมื่อเป็นคำชี้ขาดที่อยู่ในบังคับแห่งสนธิสัญญาอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่ประเทศไทยยอมตนเข้าผูกพันเท่านั้น

มาตรา ๔๒ เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาตุลาการ ให้คู่พิพาทฝ่ายนั้นยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันที่ยังบังคับตามคำชี้ขาดได้เมื่อศาลได้รับคำร้องดังกล่าวให้รับทำการไต่สวน และมีคำพิพากษาโดย

ผู้ร้องขอบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้ มา

แสดงต่อศาล

(๑) ต้นฉบับคำชี้ขาด หรือสำเนาที่รับรองถูกต้อง

(๒) ต้นฉบับสัญญาอนุญาโตตุลาการ หรือสำเนาที่รับรองถูกต้อง

(๓) คำแปลเป็นภาษาไทยของคำชี้ขาดและสัญญาอนุญาโตตุลาการโดยมีผู้แปลซึ่งได้
 สาบานตัวแล้วหรือปฏิญาณตนต่อหน้าศาลหรือต่อหน้าเจ้าพนักงานหรือบุคคลที่มีอำนาจในการรับคำ
 สาบาน หรือปฏิญาณหรือรับรองโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการรับรองคำแปล หรือผู้แทนทางการทูต
 หรือกงสุลไทยในประเทศที่มีการทำคำชี้ขาดหรือสัญญาอนุญาโตตุลาการนั้น

มาตรา ๔๓ ศาลมีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธไม่รับบังคับตามคำชี้ขาดของคณะ
 อนุญาโตตุลาการไม่ว่าคำชี้ขาดนั้นจะได้ทำขึ้นในประเทศใด ถ้าผู้ซึ่งจะถูกบังคับตามคำชี้ขาดพิสูจน์ได้
 ว่า

(๑) คู่สัญญาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บกพร่องในเรื่อง
 ความสามารถตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้น

(๒) สัญญาอนุญาโตตุลาการไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายแห่งประเทศที่คู่สัญญาได้ตกลง
 กันไว้หรือตามกฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้น ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว

(๓) ไม่มีการแจ้งให้ผู้ซึ่งจะถูกบังคับตามคำชี้ขาดรู้ล่วงหน้าโดยชอบถึงการแต่งตั้ง
 คณะอนุญาโตตุลาการหรือการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการ หรือบุคคลดังกล่าวไม่สามารถเข้า
 ต่อสู้คดีในชั้นอนุญาโตตุลาการได้เพราะเหตุประการอื่น

(๔) คำชี้ขาดวินิจฉัยข้อพิพาทซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตของสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือคำ
 ชี้ขาดวินิจฉัยเกินขอบเขตแห่งข้อตกลงในการเสนอข้อพิพาทต่อคณะอนุญาโตตุลาการ แต่ถ้าคำชี้ขาด
 ที่วินิจฉัยเกินขอบเขตนั้นสามารถแยกออกได้จากคำชี้ขาดส่วนที่วินิจฉัยในขอบเขตแล้วศาลอาจบังคับ
 ตามคำชี้ขาดส่วนที่วินิจฉัยอยู่ในขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือข้อตกลงนั้นก็ได้

(๕) องค์ประกอบของคณะอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาของคณะ
 อนุญาโตตุลาการมิได้เป็นไปตามที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ หรือมิได้เป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่
 ทำคำชี้ขาดในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้ หรือ

(๖) คำชี้ขาดยังไม่มีผลผูกพัน หรือได้ถูกเพิกถอน หรือระงับใช้เสียโดยศาลที่มีเขต
 อำนาจหรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด เว้นแต่ในกรณีที่ยังอยู่ในระหว่างการขอให้ศาล
 ที่มีเขตอำนาจทำการเพิกถอนหรือระงับใช้ซึ่งคำชี้ขาด ศาลอาจเลื่อนการพิจารณาคดีที่ขอบังคับตาม
 คำชี้ขาดไปได้ตามที่เห็นสมควร และถ้าคู่พิพาทฝ่ายที่ขอบังคับตามคำชี้ขาดร้องขอ ศาลอาจสั่งให้
 คู่พิพาทฝ่ายที่จะถูกบังคับวางประกันที่เหมาะสมก่อนก็ได้

มาตรา ๔๔ ศาลมีอำนาจทำคำสั่งปฏิเสธการขอบังคับตามคำชี้ขาดตามมาตรา ๔๓
 ได้ ถ้าปรากฏต่อศาลว่าคำชี้ขาดนั้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่ไม่สามารถจะระงับโดยการอนุญาโตตุลาการได้
 ตามกฎหมายหรือถ้าการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
 ของประชาชน

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลตามพระราชบัญญัตินี้

เว้นแต่
(๑) การยอมรับหรือการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๒) คำสั่งหรือคำพิพากษานั้นฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ของประชาชน

(๓) คำสั่งหรือคำพิพากษานั้นไม่ตรงกับคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

(๔) ผู้พิพากษา หรือตุลาการซึ่งพิจารณาคดีนั้นได้ทำความเห็นแย้งไว้ในคำพิพากษา

หรือ
(๕) เป็นคำสั่งเกี่ยวกับการใช้วิธีการชั่วคราวเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่พิพาทตาม

มาตรา ๑๖
การอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อุทธรณ์ต่อศาลฎีกาหรือศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

หมวด ๘

ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายและค่าป่วยการ

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการ แต่ไม่รวมถึงค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายของทนายความ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

ในกรณีที่มิได้กำหนดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการหรือค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการไว้ในคำชี้ขาด คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือคณะอนุญาโตตุลาการอาจยื่นคำร้องให้ศาลที่มีเขตอำนาจมีคำสั่งเรื่องค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในชั้นอนุญาโตตุลาการและค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๔๗ หน่วยงานซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาโตตุลาการอาจกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และค่าป่วยการในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๘ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์แห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการ และการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการใดที่ได้กระทำไปก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการระงับข้อพิพาท โดยอนุญาโตตุลาการได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศแต่เนื่องจากพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติของพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสภาพของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศอื่นด้วย สมควรปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเสียใหม่ โดยนำกฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับและรู้จักอย่างกว้างขวางมาเป็นหลักเพื่อพัฒนาระบบอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติและส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศให้แพร่หลายยิ่งขึ้น อันจะเป็นการลดปริมาณคดีที่จะขึ้นมาสู่ศาลอีกทางหนึ่ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ปริญสินี/แก้ไข

สำนักงานคดี/ตรวจ

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓

ปริญสินี/ปรับปรุง

สำนักงานคดี/ตรวจ

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(๑๗)

12564
21 พ.ย. 2561
08/19

ที่ นร ๐๕๐๓/๓๗๖๗๓

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

66 พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒ (วนิช)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๑๒๑ (0/วนิช/09/หนังสือ/013)

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๘๙๐ / ๖๑ วันที่ ๒๓ / พ.ย. / ๖๑
เวลา ๐๙.๒๒ ถึง ๑๒.๐๐
ที่ ๒๒๘๒, สำนักงานประชุม

กลุ่มงานกระตุกถาม

รับที่ ๑๓๓ / ๒๕๖๑

วันที่ ๒๓ / พ.ย. / ๒๕๖๑

เวลา ๑๐.๑๐ น.

งานจัดการประชุม

(๑๘)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดบทบัญญัติ
กรณีการตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ (เพิ่มหมวด ๒/๑ อนุญาตตุลาการ
ซึ่งเป็นคนต่างด้าว มาตรา ๒๓/๑ มาตรา ๒๓/๒ มาตรา ๒๓/๓ มาตรา ๒๓/๔ มาตรา ๒๓/๕
และมาตรา ๒๓/๖)

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรได้มีการตั้ง
คนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักร
เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว
ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวในการเข้ามาดำเนินการ
ทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรและได้รับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๑๙)

ร่าง

พระราชบัญญัติ

อนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยอนุญาตตุลาการ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๒/๑ อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว
มาตรา ๒๓/๑ มาตรา ๒๓/๒ มาตรา ๒๓/๓ มาตรา ๒๓/๔ มาตรา ๒๓/๕ และมาตรา ๒๓/๖
แห่งพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕

“หมวด ๒/๑

อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว

มาตรา ๒๓/๑ คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาตตุลาการคนเดียวหรือหลายคน
เพื่อดำเนินการทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรได้

ในกรณีที่มีการตั้งอนุญาตตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือมีการตั้งอนุญาตตุลาการ
ตามความตกลงของคู่พิพาท อาจมีการตั้งคนต่างด้าวเป็นอนุญาตตุลาการก็ได้

มาตรา ๒๓/๒ ในกรณีที่มีการตั้งคนต่างด้าวผู้นอกราชอาณาจักรทำหน้าที่
อนุญาตตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการโดยส่วนราชการ
หรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาท

โดยวิธีอนุญาตตุลาการ คนต่างด้าวผู้นั้นอาจขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าว เพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้

คนต่างด้าวผู้ทำหน้าที่อนุญาตตุลาการซึ่งมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรอยู่แล้ว อาจขอหนังสือรับรองตามวรรคหนึ่งได้

มาตรา ๒๓/๓ ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานตามมาตรา ๒๓/๒ ออกหนังสือรับรอง เพื่อให้อนุญาตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่ได้ตามกฎหมายหรือข้อบังคับการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการ ที่ตกลงกันเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๒๓/๔ และมาตรา ๒๓/๕ รวมทั้งแจ้งให้คนต่างด้าวทราบถึงความรับผิดชอบตามมาตรา ๒๓ ด้วย

หนังสือรับรองตามวรรคหนึ่ง ให้มีรายละเอียดอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ออกหนังสือรับรอง
- (๒) หมายเลขของข้อพิพาทหรือรหัสข้อพิพาทที่อ้างอิงได้
- (๓) ชื่อตัว ชื่อสกุล และสัญชาติของอนุญาตตุลาการ
- (๔) เลขที่หนังสือเดินทางของอนุญาตตุลาการ
- (๕) ระยะเวลาประมาณการในการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการ

ในกรณีที่การดำเนินการทางอนุญาตตุลาการยังไม่แล้วเสร็จตามระยะเวลา ที่ได้ประมาณการตามวรรคสอง (๕) อนุญาตตุลาการอาจขอหนังสือรับรองใหม่ได้

มาตรา ๒๓/๔ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ให้อนุญาตตุลาการซึ่งได้รับ หนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ แล้ว มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวได้ตามระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือรับรอง แต่ไม่เกินระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา ๒๓/๕ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงาน ของคนต่างด้าว ให้อนุญาตตุลาการซึ่งได้รับหนังสือรับรองตามมาตรา ๒๓/๓ และได้รับอนุญาต ให้อยู่ในราชอาณาจักร มีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรตามตำแหน่งหน้าที่ของตน

ให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว ออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาตตุลาการตามวรรคหนึ่ง และในระหว่างที่ดำเนินการออกใบอนุญาต ให้อนุญาตตุลาการดังกล่าวทำงานไปพลางก่อนได้

มาตรา ๒๓/๖ ในการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักร คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจคนเดียวหรือหลายคนเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้ และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้มาใช้บังคับแก่ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวโดยอนุโลม”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรได้มีการตั้งคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งการเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่บุคคลดังกล่าวในการเข้ามาดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรและได้รับใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับอนุญาตโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าว (เพิ่มหมวด ๒/๑ อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว) ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้คู่พิพาท หรือการตั้งอนุญาตโตตุลาการตามมาตรา ๑๘ หรือตามความตกลงของคู่พิพาท อาจตั้งคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ (ร่างมาตรา ๒๓/๑)

๒. กำหนดให้คนต่างด้าวที่ทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักร อันเป็นการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตโตตุลาการ อาจขอหนังสือรับรองจากส่วนราชการหรือหน่วยงานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวได้ (ร่างมาตรา ๒๓/๒)

๓. กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอนุญาตโตตุลาการออกหนังสือรับรองให้แก่อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อทำหน้าที่ในราชอาณาจักร และแจ้งให้คนต่างด้าวผู้นั้นทราบถึงความรับผิดชอบทางอาญา หากอนุญาตโตตุลาการผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา ๒๓ นอกจากนี้ ในกรณีที่การดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการยังไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อนุญาตโตตุลาการผู้นั้นอาจขอหนังสือรับรองใหม่ได้ (ร่างมาตรา ๒๓/๓)

๔. กำหนดให้อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าวอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว โดยกรณีของคนต่างด้าวผู้อยู่นอกราชอาณาจักรและได้รับหนังสือรับรองแล้ว มีสิทธิได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามระยะเวลาที่กำหนด และมีสิทธิทำงานในราชอาณาจักรได้ตามตำแหน่งหน้าที่ของตน โดยให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวออกใบอนุญาตทำงานให้แก่อนุญาตโตตุลาการซึ่งเป็นคนต่างด้าว และในระหว่างนั้นให้ทำงานไปพลางก่อนได้ (ร่างมาตรา ๒๓/๔ และร่างมาตรา ๒๓/๕)

๕. กำหนดให้คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนในการดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ และให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒/๑ นี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๓/๖)

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนต่างด้าวที่จะทำหน้าที่อนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจในราชอาณาจักร อันทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการตั้งอนุญาตโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเพื่อดำเนินการทางอนุญาตโตตุลาการได้มากขึ้น

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
เสนอโดย สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อเปิดโอกาสให้อนุญาตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่ อนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้นนั้น สำนักงานศาลยุติธรรมจึงได้เชิญชวนหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และองค์กร ภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงาน กิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาตตุลาการ THAC สภานายความ และประชาชนทั่วไปร่วมแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ และเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่องแนวทางการ จัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ดังต่อไปนี้

สรุปการรับฟังความคิดเห็น

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ รับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงาน กระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์ สำนักงาน ศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความเห็น หรือเว็บไซต์ สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ มีผลสรุป ดังนี้

๑.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

๑.๓ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานอื่นจากหนังสือสอบถามความเห็นของ สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

๒.๑ รับฟังความคิดเห็นของผู้พิพากษา ข้าราชการศาลยุติธรรม บุคลากรในหน่วยงาน กระบวนการยุติธรรม และบุคคลทั่วไป ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์ สำนักงาน ศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความเห็น หรือเว็บไซต์ สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ ระยะเวลา ๑๕ วัน

จำนวนผู้แสดงความเห็น ทั้งสิ้น ๓๓ คน

- ประเด็นที่ ๑ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

- ประเด็นที่ ๒ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

- ประเด็นที่ ๓ เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๒.๒ จัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC และสหภาพนายความ

ผลปรากฏว่า ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒.๓ การรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานอื่นจากหนังสือสอบถามความเห็นของสำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความเห็น ดังนี้

(๑) กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๘๐๔/๕๘๒ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่า กระทรวงการต่างประเทศไม่มีข้อขัดข้องต่อร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เนื่องจากจะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย

(๒) กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรมมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๙๐๔/๓๗๔๘ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่า กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้ว ยืนยันร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนในการเสนอกฎหมายต่อไป

(๓) กรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางานมีหนังสือ ที่ รง ๐๓๐๓/๑๓๑๓๖๔ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่า กรมการจัดหางานได้พิจารณาตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้วเห็นว่าไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการทำงานของคนต่างด้าวแต่อย่างใด

(๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๑๑.๑๔/๒๑๗๑ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ แจ้งว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้วยืนยันและเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม และองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาโตตุลาการ THAC และสหภาพนายความ

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

ประเด็นที่ ๑ การเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็น
อนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทาง
อนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร

ผลการรับฟัง

เห็นด้วย ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ไม่เห็นด้วย - คน

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร
คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้

ผลการรับฟัง

เห็นด้วย ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ไม่เห็นด้วย - คน

**๕. ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
และคำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น**

ประเด็นที่ ๑ การเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็น
อนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทาง
อนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร

ความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นที่ ๑

แม้ว่าการเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามา
ปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย จะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอนุญาโตตุลาการ
ให้แพร่หลายมากขึ้นก็ตาม แต่การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้อนุญาโตตุลาการ และผู้รับมอบอำนาจ
ซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการรับรอง สามารถเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้รับอนุญาตให้
ทำงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญได้นั้น จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ เนื่องจากการเข้ามาอยู่
ในราชอาณาจักรและการเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว และยังคงต้องอยู่ภายใต้
กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองอยู่เช่นเดิม ในข้อนี้ปัจจุบันคนต่างด้าว
สามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้แต่ไม่สะดวกนัก เนื่องจาก
ต้องดำเนินการหลายประการ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าว
ให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม อันจะมีส่วนช่วยประเทศไทย
เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการในภูมิภาคต่อไปและจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร
คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้

ความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในประเด็นที่ ๒

ตามร่างมาตรา ๒๓/๖ ที่กำหนดให้ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการ
ในราชอาณาจักร คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจคนเดียวหรือหลายคนเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้นั้น
การปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจของคุณความดังกล่าวอาจมีลักษณะเป็นการประกอบวิชาชีพตาม

ความหมายของการประกอบวิชาชีพทนายความ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ และข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความก็ตาม แต่ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตัวแทน ของคู่ความซึ่งมิใช่ทนายความ สามารถดำเนินการยื่นข้อเรียกร้อง คำคัดค้าน รวมถึงการเสนอพยานหลักฐาน และการซักถามพยานในการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากเป็นชั้นพิจารณาของ อนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีความแตกต่างกับชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวจึงไม่ได้อยู่ ภายใต้อาณัติของกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพทนายความ

การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

จัดทำร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สำนักงานศาลยุติธรรมได้นำข้อมูลและผลการรับฟังความคิดเห็นมาใช้ประกอบการพิจารณา

ผลการรับฟังความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ส่วนสาระสำคัญในแต่ละมาตราสามารถพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

๒.๑. การเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจชาวต่างชาติได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร

แม้ว่าการเปิดโอกาสให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย จะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอนุญาโตตุลาการให้แพร่หลายมากขึ้นก็ตาม แต่การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการรับรอง สามารถเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้รับอนุญาตให้ทำงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญได้นั้น จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ เนื่องจากการเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรและการเข้ามาทำงานในราชอาณาจักรสามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว และยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองอยู่เช่นเดิม ในข้อนี้ปัจจุบันคนต่างด้าวสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้แต่ไม่สะดวกนัก เนื่องจากต้องดำเนินการหลายประการ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงมีเจตนารมณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกขึ้นกว่าเดิม อันจะมีส่วนช่วยประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการในภูมิภาคต่อไปและจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วย

๒.๒. การกำหนดให้การดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้

ตามร่างมาตรา ๒๓/๖ ที่กำหนดให้ในการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร คู่พิพาทอาจตั้งคนต่างด้าวเป็นผู้รับมอบอำนาจคนเดียวหรือหลายคนเพื่อทำหน้าที่แทนตนได้นั้น การปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจของคุณความดังกล่าวอาจมีลักษณะเป็นการประกอบวิชาชีพตามความหมายของการประกอบวิชาชีพทนายความ ตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙ และข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความก็ตาม แต่ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคุณความซึ่งมิใช่ทนายความ สามารถดำเนินการยื่นข้อเรียกร้อง คำคัดค้าน รวมถึงการเสนอพยานหลักฐาน

และการซักถามพยานในการพิจารณาของคณะอนุญาโตตุลาการได้ เนื่องจากเป็นชั้นพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ ซึ่งมีความแตกต่างกับชั้นกระบวนการพิจารณาของศาล ผู้รับมอบอำนาจดังกล่าวจึงไม่ได้อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพทนายความ

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน

๓.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ สำนักอนุญาโตตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ทนายความ และกระทรวงแรงงาน

๓.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

(๑) ด้านเศรษฐกิจ

ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการและเป็นผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักร ย่อมเอื้ออำนวยให้เกิดการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติเกิดความเชื่อมั่นในระบบการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยมากขึ้นไปด้วย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการในประเทศไทยไปสู่การเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ได้ ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงน่าจะส่งผลดีในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

(๒) ด้านสังคม

- เชียงบวก

การกำหนดให้มีการอนุญาตให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้ จะทำให้การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศไทยทำได้สะดวกยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาโตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

- เชียงลบ ไม่มี

(๓) ด้านงบประมาณ

ไม่มีผลกระทบ เนื่องจากการอนุญาตให้อนุญาโตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการในราชอาณาจักรได้นั้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศของประเทศไทย

๓.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ไม่มี

๓.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

๓.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

การเปิดโอกาสให้อนุญาตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการแทนคู่พิพาท ซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทางอนุญาตตุลาการ ในราชอาณาจักรได้สะดวกมากขึ้นนั้น จะทำให้ประชาชนที่ดำเนินการอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศ ในประเทศไทยมีโอกาสในการคัดเลือกอนุญาตตุลาการที่เหมาะสมมากขึ้น รวมทั้งอาจแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจ ซึ่งเป็นคนต่างด้าวเข้ามาดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการในประเทศไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การที่คนต่างด้าวเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจได้สะดวกมากขึ้นนี้ย่อมส่งผลให้ ประชาชนที่อยู่ในประเทศไทยเลือกใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ดำเนินการอนุญาตตุลาการมากขึ้นอีกด้วย ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปดำเนินการทางอนุญาตตุลาการที่ประเทศอื่น อันจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายของ ประชาชนได้อีกมาก

๓.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

การกำหนดให้มีการอนุญาตให้อนุญาตตุลาการหรือผู้รับมอบอำนาจดำเนินการ แทนคู่พิพาทซึ่งเป็นคนต่างด้าวทำหน้าที่อนุญาตตุลาการและผู้รับมอบอำนาจในชั้นการดำเนินการทาง อนุญาตตุลาการในราชอาณาจักรได้นั้น จะเป็นการช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย อีกทั้งเป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาตตุลาการไทยให้เป็นที่ยอมรับและช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนา ไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๓.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้นอกจากจะส่งเสริมให้มีการพัฒนาการอนุญาตตุลาการ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้นซึ่งย่อมจะทำให้ให้นักลงทุนต่างชาติให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบ การอนุญาตตุลาการในประเทศไทยแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการอนุญาตตุลาการในประเทศให้เกิด ประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับหน่วยงานราชการในประเทศไทยซึ่งทำสัญญาภาครัฐ กับหน่วยงานเอกชนและกำหนดให้ใช้การอนุญาตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาท การพัฒนาระบบการ อนุญาตตุลาการจะทำให้หน่วยงานของรัฐเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุญาตตุลาการมากขึ้น และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นคู่พิพาทก็จะสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการได้อย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

๓.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์

ไม่มี

๓.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ไม่มี

๓.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่เกิดขึ้นกับ ประชาชนและการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับ

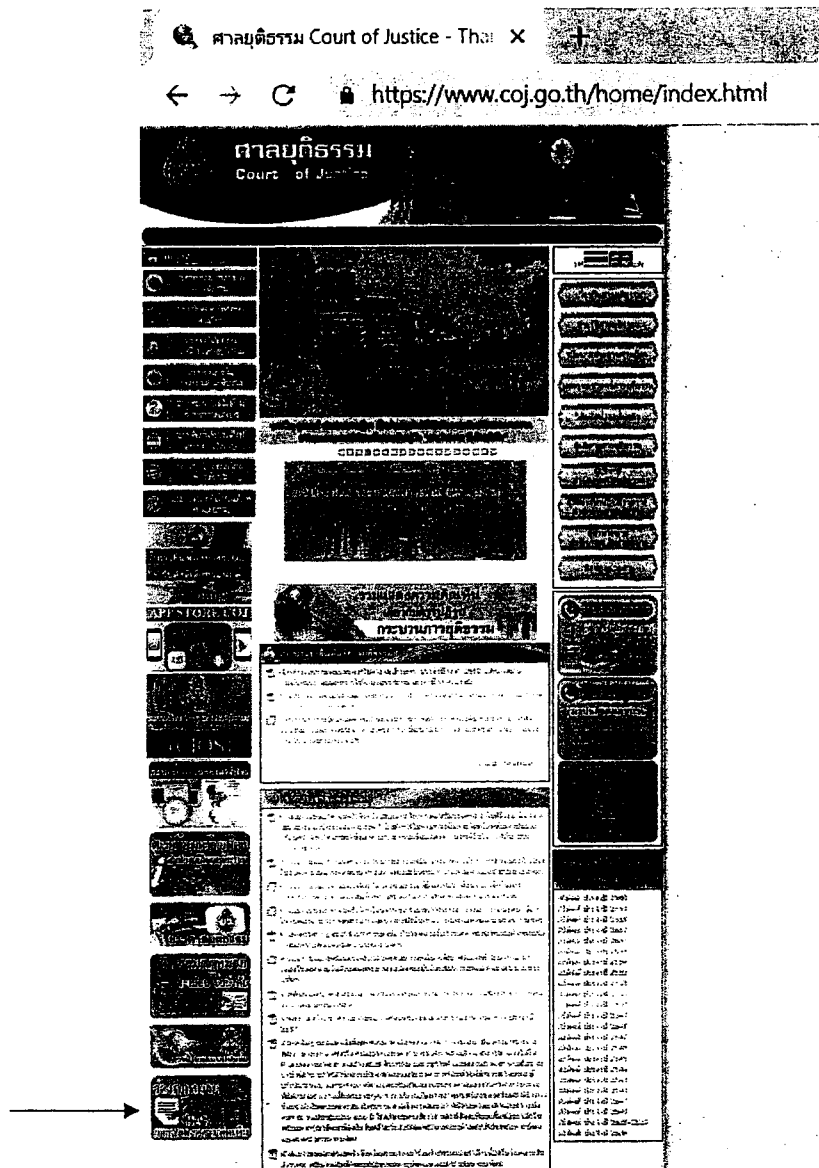
มีความคุ้มค่าในแง่ของงบประมาณที่ต้องใช้ เนื่องจากเป็นการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ และความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนต่างชาติต่อไทย เป็นการพัฒนากระบวนการอนุญาตตุลาการในไทยให้เป็นที่ยอมรับ และช่วยให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางของการอนุญาตตุลาการระหว่างประเทศ ในภูมิภาคได้

๑. การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์

สำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เกี่ยวกับแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) เสร็จแล้ว โดยได้ดำเนินการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ผ่านทางเว็บไซต์ <http://lawsurvey.coj.go.th> หรือเว็บไซต์ สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th> หัวข้อ ร่างกฎหมายที่รับฟังการแสดงความคิดเห็น หรือเว็บไซต์ สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th> หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์

- ๑. สำนักงานศาลยุติธรรม <http://www.coj.go.th>
- ๒. สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม <http://www.jla.coj.go.th>

หน้าหลักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

มีกิจกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับอะไรบ้าง? วันพุธที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ ๒๐:๐๐

โครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง อนาคต ความเสี่ยง และการเตรียมพร้อม สหประชาชาติ

- กฎหมายใหม่
- ร่างกฎหมายที่อยูระหว่างกระบวนการ
- ผู้เชี่ยวชาญของศาลยุติธรรม/นักวิชาการ/นักวิจัย/นักสังคมสงเคราะห์
- ข้อมูลทางวิชาการ
- โครงการเผยแพร่กฎหมาย
- หนังสือเรียน
- เอกสารเผยแพร่ด้านกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
- การประสานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศในคดีใหม่และคดีอาญา
- งานวิจัยที่มีองค์ความรู้ขยายและวิชาการศาลยุติธรรม

หน้าหลัก | สำนักงานศาลยุติธรรม | CDI Survey

https://survey.coj.go.th

หน้าหลัก | สำนักงานศาลยุติธรรม | สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

รับฟังความคิดเห็น (HEARING)

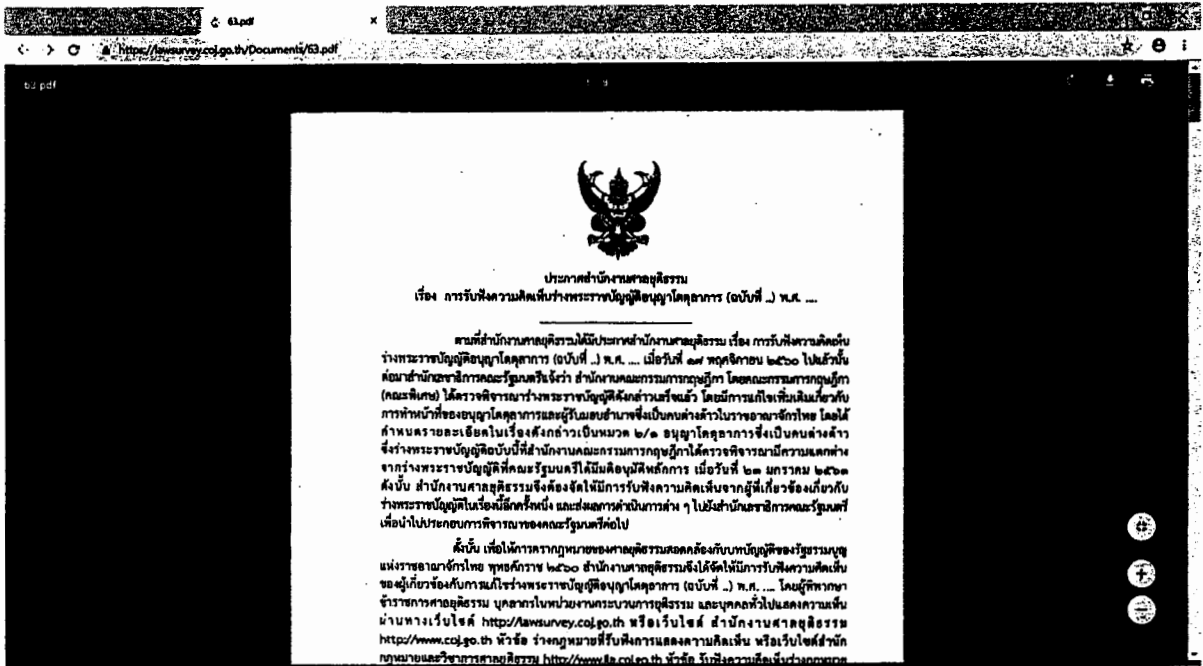
Show: 1 entries

ร่างกฎหมายที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น

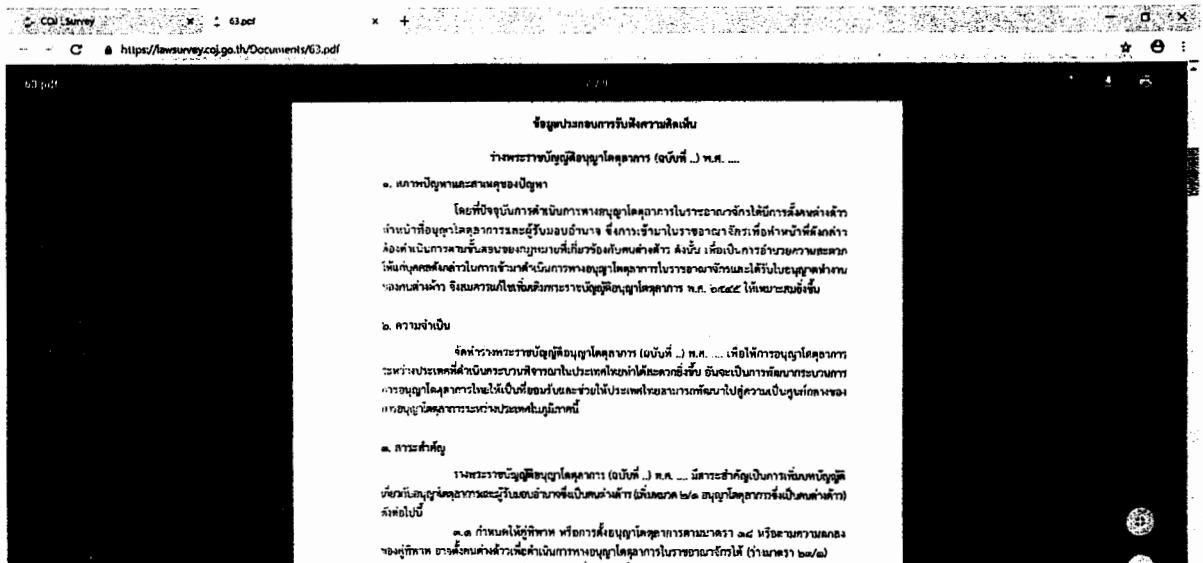
Search:

	จำนวนร่าง	เสนอความคิดเห็น	ผลสรุปความคิดเห็น
19. ร่างพระราชบัญญัติัญญาโหลดลการ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.	1	0	-
18. ร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ.	1	ครบกำหนด	1
1. ร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.	1	ครบกำหนด	1
2. ร่างพระราชบัญญัติัญญาโหลดลการ (ฉบับที่...) พ.ศ.	1	ครบกำหนด	1
3. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบว่าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม)	1	ครบกำหนด	1

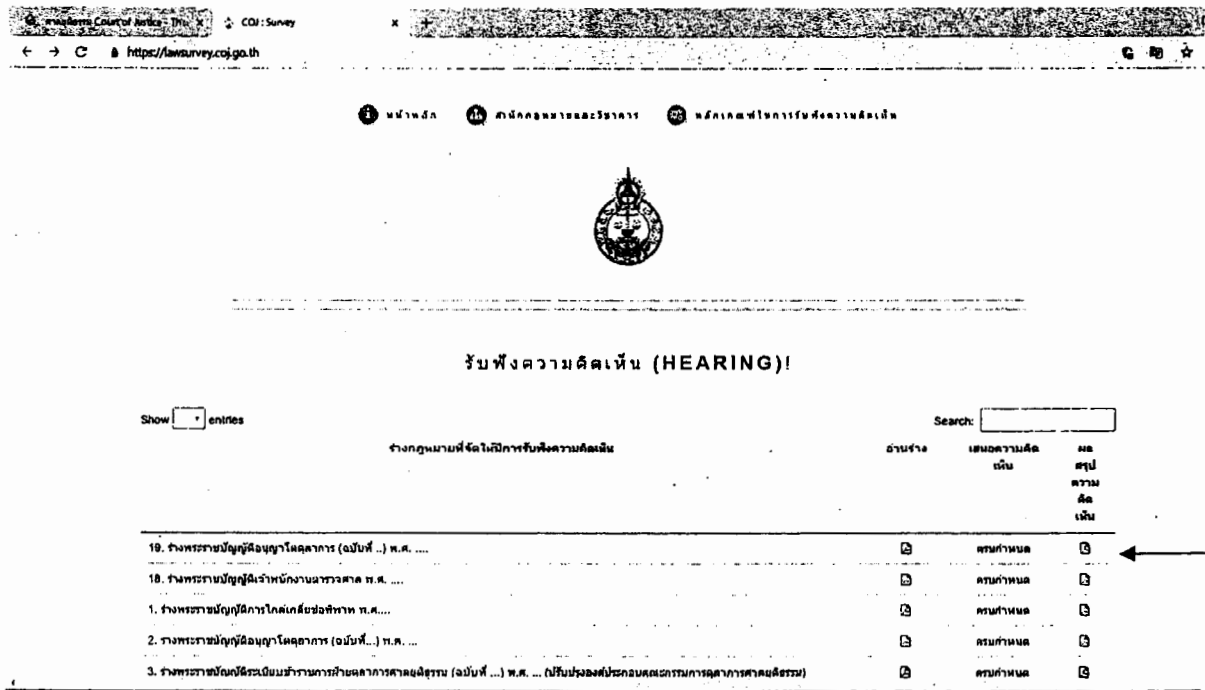
๑.๑ ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติ อนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑.๒ ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

๒. การสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และได้ดำเนินการเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์
ของสำนักงานศาลยุติธรรม www.coj.go.th และเว็บไซต์ของสำนักกฎหมายและวิชาการ
ศาลยุติธรรม www.jla.coj.go.th หัวข้อ รับฟังความคิดเห็นทางกฎหมาย

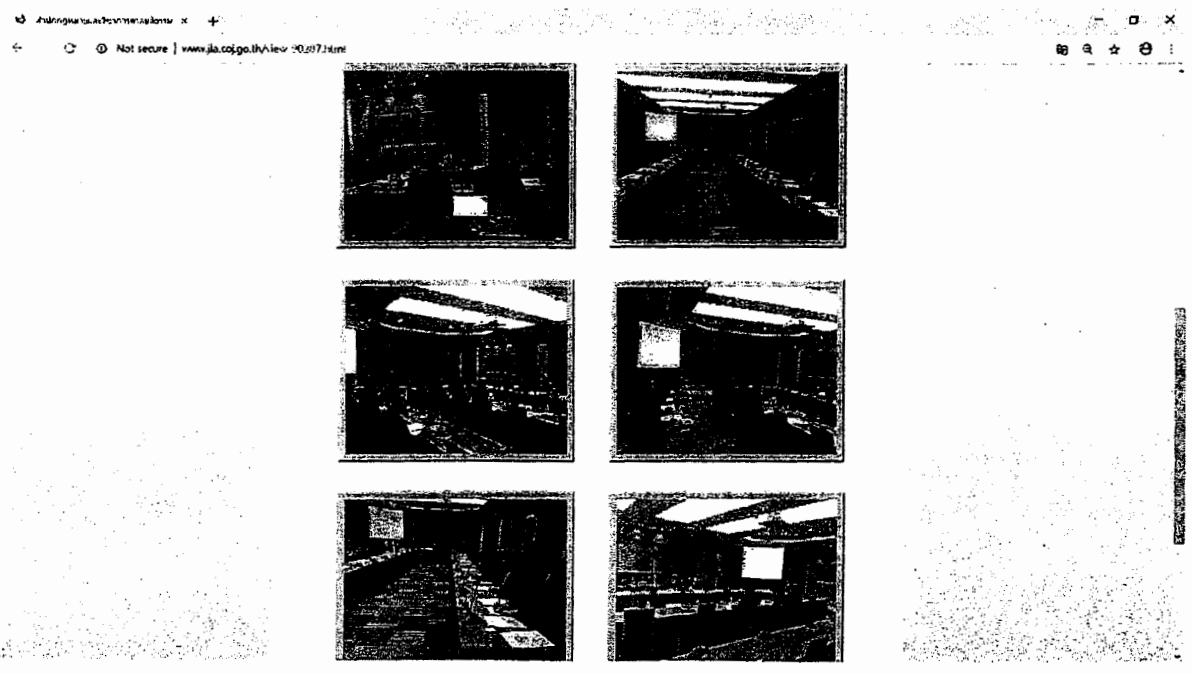
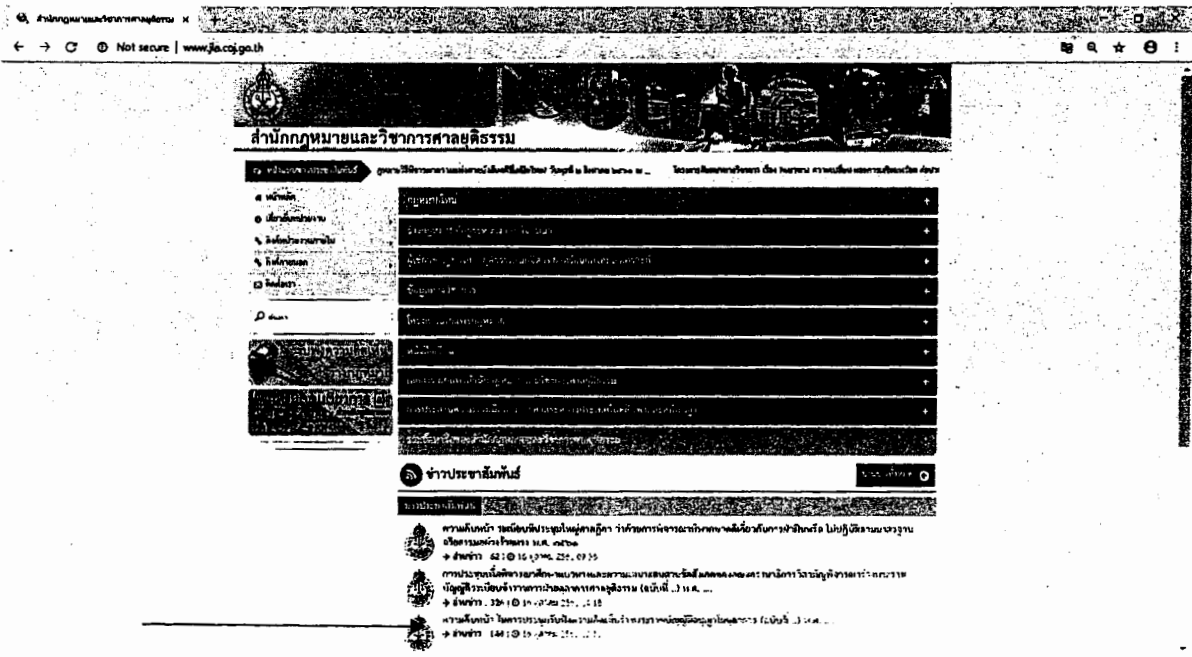

The screenshot shows the Law Survey website interface. At the top, there is a navigation bar with the text "หน้าหลัก" (Home), "สำนักกฎหมายและวิชาการ" (Law and Academic Office), and "ผลิตภัณฑ์และบริการที่วางานคดี" (Products and Services for Case Management). Below this is a logo of the Thai judicial system. The main heading is "รับฟังความคิดเห็น (HEARING)!" (Public Hearing). There is a search bar and a "Show 1 entries" indicator. The table below lists public hearings with columns for "จำนวน" (Number), "เสนอความคิดเห็น" (Submit Comment), and "ผลสรุปความคิดเห็น" (Summary of Comments). The first entry is highlighted with a red arrow.

จำนวน	เสนอความคิดเห็น	ผลสรุปความคิดเห็น
19.	ครบกำหนด	3
18.	ครบกำหนด	3
1.	ครบกำหนด	3
2.	ครบกำหนด	3
3.	ครบกำหนด	3

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สำนักงานศาลยุติธรรม โดยสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมสำนักงานศาลยุติธรรม (ห้องประชุมใหญ่) อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงแรงงาน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันอนุญาตตุลาการ THAC และสภาพนายความ พร้อมทั้งผู้แทนสำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและงบประมาณ และผู้แทนสำนักอนุญาตตุลาการ เข้าร่วมประชุม โดยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ของสำนักงานศาลยุติธรรม ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จเรียบร้อยแล้ว

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวตัวกับการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวตัวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)